

T.C.
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ
LİSANS EĞİTİMLERİNDE GÖRDÜKLERİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ
(ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

Fatih GÜLNAHAR

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir GÜL**

Erzincan 2012

EK 3: TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, İlköğretim Anabilim Dalının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri: Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir GÜL

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Samet ALTINBİLEK

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Yener ÖZEN

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. **16/07/2012**

Yrd. Doç. Dr. Veli KARAGÖZ
Enstitü Müdürü Vekili

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ LİSANS
EĞİTİMLERİNDE GÖRDÜKLERİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

Fatih GÜLNAHAR

Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2012

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir GÜL

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu betimsel araştırmada, kullanılan ölçeğin güvenilirliğini sağlamak için pilot çalışması Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ise Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 244 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS 18 for Windows istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Ölçeğin geçerlilik analizleri ve betimleyici istatistik analizi yapıldıktan sonra veriler normal dağılım göstermedikleri için, elde edilen verilerin aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (S), non-parametrik testlerden Kruskal Wallis tek yönlü varyans analizi yapılarak belirlendi, gruplar arasındaki farklılıklar ise ikili gruplar halinde Mann-Whitney U testi ile tespit edilerek 0,01 ve 0.05 anlamlılık düzeyinde gösterildi.

Öğretmen adaylarının genel olarak Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu görülmüştür. Demografik özellikler açısından değerlendirildiğinde bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre dersle yönelik tutumlarının daha üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca annelerinin öğrenim durumuna göre yalnızca ilköğretim ve ortaöğretim mezuniyetleri arasında anlamlı fark

bulundu. Diğer yandan öğretmen adaylarının derse yönelik tutumlarının baba eğitim durumları, okunan lise türü, sınıf düzeyi ve yaşanan coğrafi bölge gibi değişkenler açısından anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Sosyal Bilgiler, Tutum

**THE EVALUATION OF THE ATTITUDES OF SOCIAL STUDIES TEACHER
CANDIDATES TOWARDS THE COURSE OF ATATURK'S PRINCIPLES AND
REFORMS HISTORY**

(SAMPLE OF ERZINCAN UNIVERSITY)

Fatih GULNAHAR

Erzincan University, Institute of Social Sciences

Master Thesis, July 2012

Thesis Advisor: Ast. Prof. Dr. Abdulkadir GUL

ABSTRACT

The purpose of this study is to study the attitudes of Social Sciences Department students in Education Faculties of universities towards the course of Ataturk's Principles and Reforms History in terms of various variables. In this descriptive research, in order to ensure the reliability of the scale which was used, the pilot study was carried out with first, second, third, and fourth grade students who study in the Social Sciences Department in Education Faculty of Erzincan University. The study group consists of 244 Social Sciences Department students in Education Faculty of Erzincan University.

The data obtained at the end of the study were evaluated in SPSS 18 for Windows Software Program. Since the data didn't show normal distribution after the reliability analysis and descriptive statistics, statistical analysis of the obtained data were stated with analyzing the arithmetic mean (\bar{X}), standard deviation (S), one-sided variance of non-parametric Kruskal-Wallis tests, the differences among the groups are designated by ascertaining LSD test at the 0.01 and 0.05 significance level. According to the results of the study;

It has been found out that the attitudes of teacher candidates towards the course of Ataturk's Principles and Reforms History were positive. When evaluated in terms of demographic features, the female teacher candidates were found to have a higher level of attitudes towards the course than males. Also we were found statistical significant difference according to their mother's education level, between primary and secondary school graduation. On the other hand, it has also been found that the attitudes of teacher

candidates do not differ in terms of variables such as the education level of their fathers, high school type, classroom level, and geographical area they live in.

Key Words: Ataturk's Principles and Reforms History, Social Sciences, Attitude

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL TUTANAĞI	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar	VIII
EKLER	IX
ÖNSÖZ	X
I. GİRİŞ	1
1.1. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amacı ve Hedefi.....	3
1.2. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Tarihçesi.....	4
1.3. Yükseköğretimde Atatürkçülük ile İlgili Konuların Tarihçesi.....	14
1.4. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ...	18
1.4.1 Dersin İçeriğinin Zaman Aralığının Belirlenmesi.....	19
1.4.2. Dersin Rejim Dersi Olarak Görülmesi ve Siyasi İradenin Derse Müdahalesi.....	21
1.4.3. Ders Kitapları.....	21
1.4.4. Öğretim Elemanı.....	22
1.4.5. Öğretim Yöntemi Ve Öğretim Materyalleri.....	23
1.4.6. Farklı Eğitim Basamaklarında Dersin Tekrar Edilmesi.....	24
1.4.7. Öğrencilerin Dersin Gerekliliğine Olan İnanç Düzeyleri.....	24
1.4.8. Mustafa Kemal Atatürk'ün Fikirlerinin Net Bir Şekilde Aktarılamaması	25
II. YÖNTEM	27
2.1.Araştırmanın Modeli.....	27
2.2.Araştırmanın Amacı.....	27
2.3.Araştırmanın Önemi.....	27
2.4.Araştırma Konusu ve Problemi.....	27
2.5.Problem Cümlesi.....	28
2.6.Alt Problemler.....	28
2.7.Araştırmanın Sayıtları.....	29
2.8.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	29
2.9.Evren ve Örneklem.....	29
2.10.Veri Toplama Aracı.....	29
2.11.Verilerin Analizi.....	30

III. BULGULAR	31
IV. SONUÇ VE ÖNERİLER	38
V. KAYNAKLAR	42
Ek-1: ÖĞRENCİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU	49
Ek-2: ATATÜRK İLKE VE İNKILÂP TARİHİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ	50
ÖZGEÇMİŞ	52
TEŞEKKÜR	53

TABLÖLAR

- Tablo-1:** Verilerin dağılımını gösteren normallik analizi için One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları
- Tablo-2:** Öğretmen adaylarının demografik özellikleri
- Tablo-3:** Tutum ölçeği anket maddelerine verilen cevapların ortalama değerleri
- Tablo-4:** Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre tutum puanlarının Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılması
- Tablo-5:** Öğretmen adaylarının sınıflarına göre tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması
- Tablo-6:** Öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okul türlerine göre tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması
- Tablo-7:** Öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okullarının bulunduğu coğrafi alanlara göre tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması
- Tablo-8:** Öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması
- Tablo-9:** Öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması

EKLER

Ek-1: Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Ek-2: Atatürk ilke ve inkılâp Tarihi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi Ölçeği

ÖNSÖZ

Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi, onların kendilerini daha iyi tanıyabilmelerine, o ana kadar ki derse yönelik olan birikimlerinin daha fazla farkına varabilmelerine olanak sağlayacaktır. Ayrıca Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin yeniden gözden geçirilmesi ve yapılandırılmasında alınacak önlemler bakımından yararlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Eğitim Fakültelerinin değişik bölümlerinde okuyan öğretmen adayları, lisans derslerinde çeşitli tarih dersleri görmektedirler. Bu derslerden Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin, YÖK tarafından zorunlu ders olarak kabul edilmesinin amaç ve hedefleri eğitim programlarında yer almaktadır. Öğretmen adaylarının ihtiyaç duydukları bilgi ve beceriler, belirtilen süreç içerisinde kendilerine en iyi şekilde verilmeye çalışılmaktadır. Böylece nitelikli, evrensel ve ulusal standartlara sahip, alanında etkili, eğitim-öğretim etkinliklerinde başarılı öğretmenler yetiştirmek hedeflenmiştir. Tutum kavramı, farklı disiplinlerde değişik anlamlarda kullanıldığı için çeşitli tanımları yapılmıştır. Tutum; psikolojik bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla damgalanmış bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu mu yoksa olumsuz mu duygusal tepki göstereceğini belirleyen oldukça sürekliliği olan bir hazır olma durumu (Akt. Tavşancıl, 2005: 66), bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu veya olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve motivasyonuna dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki, ön eğilim (İnceoğlu, 2004: 19), belirli nesne, durum, kurum, kavram veya diğer insanlara karşı öğrenilmiş olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimi (Tezbaşaran, 1997:1), bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilimdir (Demirel, 2003: 93).

İnsanlar, hareket ve faaliyetlerini kendi inanç ve tutumlarına göre yönetirler. Tutumların fert için büyük ve önemli rol oynaması, sosyal davranışı tahlil ederken vazgeçemeyeceğimiz bir göstergedir. Tutumlar dinamik, devamlı, teşvik edici ve

güdüleyicidir (Krech ve Crutchfield, 1980: 178). Bir tutum, bireyin düşünce, duygu ve davranışlarını birbirleriyle uyumlu kılarak etkiler. Tutumlarda genellikle birbiriyle uyum halinde bulunan üç faktör yer alır. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğeler dediğimiz bu faktörler, yerleşmiş güçlü tutumlarda tam olarak bulunur (Kağıtçıbaşı, 1979: 86).

Burada öğretmenlere önemli rol düşmektedir. Çünkü öğretmenin sınıf içindeki her türlü tutum ve davranışının öğretim etkinliğinde önemli etkisi vardır. Öğretmenin temel hedefi olguları ezberlemekten çok, beceriler kazandırmak olmalıdır. Bundan dolayı öğrencilerin, tarih disiplininin ana özelliklerinin farkına varmalarında sınıf ortamı, öğretmenin bilgiyi veren olarak gösterildiği ortamdan çok, öğrenciler için aktif öğrenme çevresi olmalıdır (Vella, 2001: 4).

Fatih GÜLNAHAR
Erzincan 2012

I. GİRİŞ

İnkılâp Tarihi derslerinin ortaya çıkışında; "Vatandaşlık Bilgisi" ve "Vatandaşlık Eğitimi"ne katkı önemli bir gerekçe olmuştur. Bu durum, derslerin sosyal amaçlı ve tarih öğretimi anlayışının öğrencilerin sosyalleşmesi ve iyi vatandaş yetiştirme ihtiyacı üzerine kurulduğu fikrini ortaya çıkarır. Genel olarak tarih öğretimi yoluyla, öğrencilerin kişilik gelişimi, sosyalleşmesi ve vatandaşlık eğitimine katkıda bulunma, her dönemde ve hemen hemen her ülkede amaç olmuştur. Özellikle sosyal gerçeklerin irdelenmesi ve bilimsel tarih anlayışının vurgulanması noktasında zaman zaman tarihçiler tarafından eleştiriler almışsa da bu uygulama, günümüzde de devam etmektedir. Bu konuda çok farklı görüşler olmasına rağmen genel olarak Avrupa'da ve birçok ülkede tarih eğitimine yaklaşımda, bu iki unsurun da; yani hem sosyal amaçlı tarih anlayışının hem de tarihin kendi disiplin içi amaçları çerçevesinde ele alınmasının göz önünde tutulduğu görülmektedir (Dilek, 2001). Hemen her dönemde, okullar yeni düzenin önemli bir dayanağı olmuşlardır. Avrupa'da 19.yüzyılda eğitim sistemlerinin temel sorumluluğu toplumun ya da başka bir deyişle ülkenin ahlaki, kültürel ve siyasi anlamda gelişmesine katkıda bulunmak olarak kabul edilmektedir. Örneğin bunun sonucunda Fransa'da laik kurumlar ve laiklik anlayışıyla donanmış kilise kurumu ortaya çıkmış, bu anlamda eğitim, devletin halka, halkın da devlete karşı olan sorumluluk ve görevlerini belirlemiştir (Güven, 2000). Yine Fransız Emest Lovisse de, tarih bilimini yurttaşlığa hizmet olarak ele almış ve kitaplar en az altmış yıl Fransız yurttaş kuşaklar yetiştirmiştir (Ersanlı, 2003). Devlet ile eğitim arasındaki ilişkileri ayrıntılı bir şekilde inceleyen Antonia Gramsci; "Modern toplumlarda devlet, toplumsal etkinlikleri ve kurumları düzenleyen bir güçtür. Devletin gücü sadece mekanik alanlarda değil, özel organizasyonlarda da kendini gösterir. Devlet sivil toplum aracılığıyla çalışır, çünkü temel amaçlardan biri toplumu birbirine bağlama ve hedeflerine ulaşma konusunda eğitmektir. Bu nedenle okullar devletin toplumu şekillendirmesinde önemli bir araç rolü görmektedir." demektedir (Güven,2000, 35-36). Yine Avrupa'da tarih öğretiminde konu ve tema seçimine baktığımızda Türkiye'dekine özellikle son dönem tarihi konularının seçimine benzer bir yaklaşım görmekteyiz. Robert Stradling "20.yy. Avrupa Tarihi

Nasıl Öğretilmeli” adlı eserinde bu konuyla ilgili şöyle bir değerlendirme yapmaktadır: "Okullarda okutulan tarih kamu malıdır. Bu tarihin eğitsel amaç kadar siyasal ve sosyal amaçlarda da hizmet etmesi gerektiği düşünülür. Birçok müfredat rehberinin ve ders programının girişinde yer alan amaçlar listesini incelediğinizde, tarih öğretimine geniş kapsamlı bazı sosyal amaçlar yüklendiğini görürsünüz. Bu dersin öğrencilere ulusal kimlik duygusu aşlamaya, kültürel miras bilincini aktarmaya, onları demokratik katılım ve yurttaşlık için hazırlamaya ve onlarda değişik, etnik ve kültürel geçmişi olan halklar arasındaki çeşitliliğe saygı ve hoşgörü geliştirmeye katkıda bulunması beklenir(Stradling, 2003). Tarih dersinin disiplin dışı amaçlar dâhilinde kullanılmasına örnekler çoktur. Vatandaşlık bilgisi, vatandaşlık eğitimi de bunlardan biridir. Elbette ki tarih dersine disiplinin dışında bir takım vizyonlar yüklenmesi, geçmişte yaşanan olaylara tarihsel bir perspektiften yoksun olarak bakmamıza sebep olacaktır. Fakat tarih öğretiminin sosyal amaçlar içerdiği de bir gerçektir. Tarih öğretiminin, öğrencilere; tarihsel duyarlılık, bilimsel yaklaşım, tarihçiler gibi çalışma, kronolojiyi bilme, değişim ve süreklilik gibi kararları kazandırması gerekmektedir. Fakat bununla beraber tarih; öğrencinin sosyalleşmesinde ve demokratik, hür topluma etkin bir vatandaş olarak katılmasında da bir araçtır (Paykoç, 1991). Türkiye’de de bu ders sosyalleşme ve vatandaşlık eğitiminde bir araç olarak düşünülmüş, Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte oluşan yeni tarih anlayışı ve yeni düzen çerçevesinde toplumun ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak içerik hazırlanmaya çalışılmıştır. İnkılâp Tarihi Derslerinin ortaya çıkış sebeplerinden biri olarak "Vatandaşlık Eğitimi" üzerinde duran ve Cumhuriyeti, kendi vatandaşını yetiştirmede kendi tarihinden yararlanmak doğrultusunda bir gelişim olarak nitelendiren Safran, bu konuyu şöyle değerlendirmektedir: "Esasında inkılâp tarihinin hem tarih biliminin bir parçası olarak tasarlanmış olması ve hem de vatandaşlık eğitiminin bir parçası olarak işlevselleştirilmiş olması, yalnızca bu iki düşünüş tarzının mantıksal gerekçeleri ile sınırlı değildir. İnkılâp tarihinin yeni Türk tarihinin bir uzantısı olması ve vatandaşlık eğitiminin de doğal bir ögesi olması rasyonel bir zorunluluktur. Kimileri İnkılâp Tarihi dersleri ile öğrencilere bir Atatürkçülük manifestosu sunmayı, kimileri de tarih öğretiminden farksız olarak sadece tarihin "Yakın" bir dönemini sunmayı hedef/emektedirler. Biri İnkılâp

tarihinin bilimsel niteliğini diğeri de vatandaşlık eğitimindeki rolünü göz ardı eden 65 yıllık yöntem tartışmaların farklı bağlamlarda uzayıp gideceğine işaret etmektedir.(Safran, 1998)Yeni tarih anlayışı ile hazırlanan kitaplara ve yapılan çalışmalara baktığımızda İnkılâp Tarihi Dersi, ilk olarak tarih bilimi içerisinde o dönemin tarih yazıcılığından ayrı bir dal olarak ele alınmadan, Türk tarihinin sürekliliği içerisinde düşünülmüş ve bu sürecin son bölümü olarak ele alınmıştır. 1932 yılında liseler için hazırlanan "Tarih" ve "Orta Mektepler İçin Tarih" kitaplarının son bölümleri, bugün Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk ilke ve İnkılâp Tarihi Dersi'nin bir anlamda ilk şeklini oluşturmaktadır.

1.1. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amacı ve Hedefi

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersi; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun değişik 5. Maddesinin (i) bendine göre Yükseköğretim kurumlarında okutulması zorunlu dersler arasında yer almaktadır. Bu dersler 1933-1934 yılından beri üniversitelerimizde okutulmakla birlikte, 4 Kasım 1981 yılından itibaren Yükseköğretim Kanunu ile yeniden programlanmıştır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersi'nin amacı; öğrencilere Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi koşullarda nasıl kurulduğunu anlatarak, devletin temelini oluşturan Atatürk İlkelerini benimsetmek, Atatürk'ün asker kişiliği kadar, büyük devlet adamı, inkılâpçı kişiliği ve önderliğini, ırkçılığı reddeden milliyetçilik anlayışını, uluslar arası barışın kurulması hususundaki çabalarını anlatmaktadır. Batı kültürleri ile Türk kültürünün karşılaşması sonucu ortaya çıkan siyasî, ekonomik, kültürel ve sosyo-psikolojik problemler karşısında çözülmeye ve yıkılmaya başlayan Osmanlı Devleti'nde çözüm arayışları çerçevesinde yapılan reform hareketleri ve İmparatorluktan Milli Devlete geçiş sürecinde yaşanan siyasî olaylar ile Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde verilen Milli Mücadele sonucu Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ele alınmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna paralel olarak Türk toplumunu çağdaş milletler seviyesine çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen Atatürk İlke ve İnkılâpları çerçevesinde, devletin ve toplumun yeniden yapılanması sonucu toplumumuzda meydana gelen siyasî, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişme ve değişmeler ile karşılaşılan iç ve dış siyasî olayların günümüz problemlerine de ışık tutacak şekilde

değerlendirilmesidir. Atatürk'ün ilkelerinin uygulama alanına aktarılmasına neden bugün yalnız Türk Ulusu'nun değil, tüm insanlığın her zamankinden daha çok gereksinim duyduğunu örnek olaylarla açıklamak, konuları işlerken mümkün olduğunca görsel malzemelerden de yararlanarak sergiler açmak, panel, konferans, film, dia sunumları ve benzeri etkinliklerle konuların daha kalıcı ve kolay anlaşılabilirliğini sağlamaktır.

1.2. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Tarihçesi

Modern dünyada yerini alan her ülke, kendi var oluş felsefesine uygun ve ideolojisini anlamlandıran modern bir tarih eğitimini hayata geçirmeyi öncelikli işlerden görmüştür. Milletinin tarihî rolüne özgün bir yer ayıran ve güven duygusu aşıl原因, millî gereksinmelere uygun bireyler yetiştirmeyi hedefleyen, millî değerlere karşı sevgi ve bağlılığı güçlendiren, millî zenginliğe karşı memnuniyet hissi ve takdir duygusu geliştiren ve ortaya konulan ilke ve yapılan inkılâplara sahip çıkılmasını anlamlandıran millî bir tarih eğitimi tüm çağdaş ülkelerin geçmişteki ve şimdiki temel önceliklerindedir (Metin, 2006). Tarih bilincinin sistemli bir şekilde uygulanan politikalara destek olarak kullanılması, eğitim sistemi içerisinde bir dayanak oluşturması, Cumhuriyet döneminde Türk Tarih Tezi ile gerçekleştirilmiştir. Dünyada olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin insan yetiştirme düzeni içerisinde de ulusal kimliğin şekillenmesinde tarih alanı önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Cumhuriyetin modernleşme kurgusuna yaklaşımında Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi bu bağlamda özgün bir yer tutmaktadır (Yılmaz, 2006). 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgiyi kabul etmesini ve İstanbul Hükümeti'nin de zor durumda kalmasına sebep olmuştu. İttihatçıların kuvvetten düşmesiyle padişah iktidarı tekrar ele geçirmiş ve hükümetin siyasetini yakından etkileyecek bir duruma gelmişti. İşbaşına geçen kabineler İtilaf devletleri ile özellikle İngiltere ile işbirliği yaparak daha kazançlı çıkacaklarını düşünüyorlardı. Damat Ferit Paşanın, Hürriyet ve İtilaf Partisi başına geçmesi, bu partiyi İttihatçılar aleyhine kullanmak suretiyle aslında, İttihatçı olmayan fakat İttihat ve Terakkinin milli politikalarını benimseyen birçok kişiyi de kendinden uzaklaştırmıştı. Böylece kendi kendini feshetmiş olan İttihat ve Terakki adı anılmaz

olmasına rağmen İttihatçıların geliştirdikleri milli ve anti-emperyalist düşünce yeniden güç ve önem kazanmış bulunuyordu. Milli görüşleri savunan partiler ve kuruluşların büyük bir kısmı İngilizler veya Osmanlı Hükümeti tarafından baskı görünce kurtuluşu milliyetçi bir hareketi desteklemekte bulmuşlardı. Böylece İstanbul'a da taviz vermek ve kuvvetliye boyun eğmek isteyenlerin yanında daha şahsiyetli hareket etmek isteyen milliyetçi bir grup ortaya çıkmış bulunuyordu. İşgale karşı direniş hareketinin birbirinden farklı iki kaynağı vardı. Bu kaynaklardan ilki; yurt çapında çok defa birbirinden habersiz olarak, ortaya çıkan mahalli teşkilatlardı. Bölgenin ileri gelenleri tarafından kurulan bu oluşumlar, Mondros Mütarekesinin imzalanmasından hemen sonra kendilerini göstermeye başlamışlardı. Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'da bulunduğu zamanlarda gerekli temaslar yaparak milli direniş hareketini yakınları ve arkadaşları ile görüşmüştü. Bu arada Harbiye Nazırlığına talip olup, fikirlerini paylaştığı subayları kilit noktalarına getirmeyi istemiş, bazı birlikleri silahlandırmayı düşünmüştü. Bu planları gerçekleşmeyince devletten alacağı yetki ve resmi görev ile Anadolu'ya çıkmak yollarını aramaya girişmişti. Bu arada Samsun bölgesinde Rumların sebep olduğu kargaşalık ve güvensizliği bahane eden İngilizler, o bölgeyi de işgale hazırlanmışlar, böyle bir ortamda Mustafa Kemal Paşaya verilen ana vazife bu kargaşalıkları yerinde inceleyerek alınması gereken tedbirleri sağlamaktı. Mustafa Kemal Paşa resmen ilga edilmiş IX. Ordu yerine kurulan III. Ordunun müfettişliğine tayin edilmişti. Onun müfettişlik bölgesi Samsun, Trabzon, Sivas, Erzurum, Van Livaları (sancakları) içine alıyor, yetkileri ise hem askeri hem de idari makamları kapsamak üzere oldukça geniş tutuluyordu. İşlemlerin tamamlanmasından sonra Mustafa Kemal, Bandırma vapuru ile 16 Mayıs 1919 da İstanbul'dan yola çıkarak, 19 Mayıs 1919 da Samsuna vardı. Anadolu'nun yer yer işgali karşısında Türk milleti teşkilatlanmış, Kuva-i Milliye hareketi başlamış, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurmuştu (Bıyıklıoğlu,1981). Anadolu'da bu gelişmeler yaşanırken işgal altındaki İstanbul'da Vahdettin ve onun görevlendirdiği hükümetler acizlik içerisindeydi. Mustafa Kemal Paşanın önderliğinde Anadolu'da başlatılan bu hareket İstanbul hükümeti ve İtilaf kuvvetlerini rahatsız etmişti. Nitekim İstanbul'un işgali ve Meclis-i Mebusan baskını bu durumu doğrular nitelikteydi. Böyle bir ortamda meşru bir şekilde Anadolu'da yeni bir Meclisin

açılması kararlaştırıldı. Kazanılan Birinci ve ikinci İnönü Savaşları, Sakarya Meydan Muharebesi ve hemen ardından gelen Büyük Taarruz, Türk milletinin var olma mücadelesinin bir kanıtı olarak ortaya çıkmıştı. Askeri başarıların siyasi başarılarla taçlandırılması, 24 Temmuz 1923’de Lozan Konferansı ile mümkün olmuştu. Türk yenileşmesi Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde hızlı bir gelişme sürecine girerek, Cumhuriyetin ilanı, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun, Türk milletinin geçirdiği değişimin ifade ettiği, önemli safhası olarak ortaya çıkmıştı. Değişme, bir halden başka bir hale dönme, devrim olarak bilinen inkılâp,(Develioğlu, 1986) Mustafa Kemal Atatürk tarafından şu şekilde tanımlanmıştır; “inkılâp, mevcut müesseseleri zorla değiştirmek, Türk milletini son asırlarda geri bırakmış olan müesseseleri yıkarak yerlerine, milletin en yüksek medenî icaplara göre ilerlemesini temin edecek yeni müesseseleri koymuş olmaktır.” (İnan,1970; Kapçı, 2002). İnkılâp her hal ve şart içinde bir ilerlilik, yenileşme ve bir çağdaşlaşmadır. Çağın gerisinde kalmış müesseseleri ortadan kaldırmak, yerlerine de ileri, gelişmiş müesseseleri getirmektir. İnkılâpçılıktan maksat; daima yenileşmeye yürümektir. Bu tür bir düşünce ve hareket de çağdaşlaşmayı amaçlamaktadır (Tünay, 1987).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin temel özelliği; Türk inkılâbının sağlıklı bir yorumunu yapmak, bilinçli kılınmasını sağlamak, heyecanını yeni kuşaklara aktarmak, bağımsızlığı, çağdaşlaşmayı, demokrasiye geçişi temel almak, sömürgecilikten kurtarıcı bir karaktere sahip olmak, aydınlatmaktır (Cihan, 1985).

Türkiye’ye yönelik tehdit ve tehlikelerin bilinmesi ve tahlilinde, Milli Mücadeleyi gerektiren sebepler, Atatürk’ün mücadeleye hangi şartlarda ve nasıl başladığı, onun başarısının sırları Cumhuriyetin kuruluş felsefesiyle ilişkili olup oldukça önemlidir. Küresel güçlerin Mütareke döneminde olduğu gibi güçlü bir Türkiye istemedikleri, dolayısıyla her yolu deneyecekleri milleti kendi kimliği, tarihi ve kültüründen uzaklaştırmaya çaba sarf edecekleri unutulmaması gereken bir husustur. Mustafa Kemal Atatürk’ün kendisine emanet ettiği Cumhuriyete ve istiklale sahip çıkabilen gençliğe her şeyden evvel milli tarih bilinci verilmelidir. “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” dersi fikrinin ortaya çıkmasında dikkati çeken unsurlar;“İnkılâp Tarihi”nin farklı bir anlayışla 1930’lu yıllarda, yeniden kurgulanmaya başlayan ve tarih biliminin bir parçası olarak görülmesi (Ersanlı

Behar,1992;Safran,1998; Akbaba, 2009) vatandaşlık eğitiminin bir parçası olarak kendisine yüklenen doğal işlevi, uluslar arası düzeyde karşılaştırmalı olarak yerine getirmesidir (Tanör vd, 1997).

Atatürk ilkeleri ve inkılâp Tarihi dersinin amaçları Recep Peker'in "İnkılâp Tarihi Ders Notları"nda şu şekilde belirtilmektedir; "Her ulusun müşterek bir inanç sistemi olmalıdır. Belli bir düşünce sistemine sahip olmayan milletler, bir insan yağınından ibarettirler. Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi derslerinden amaç Türk milletinin düşünce sistemi olan "Atatürkçü Düşünce Sistemi"ni yeni yetişen nesillere öğretmektir. Her büyük fikir hareketi tesiri evrensel olan inkılâp, ileri gidiş esnasında nesiller, zamanlar geçtikçe, şefler değıştikçe hız ve heyecanını kaybeder. Bu safhalarda yavaş yavaş ana fikirlerden gerilemeler görülür. Bu heyecan, hayat boyunca nesilden nesile aynı hızı, aynı canlılığı muhafaza etmezse feragatler başlar. İnkılâbı yok etmek, kayalara çarptırmak isteyen unsurlar bu hızı eksiltebilirler. Buna yol vermemek için biz kurtuluş ve diriliş devrimimizin sıcaklığını nesilden nesile nakletmeliyiz" (Peker, 1981).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersleri, Türk inkılabının özelliklerini anlatmak ve kendisinden önce yapılan inkılap hareketleriyle karşılaştırmalı bir biçimde incelenmek amacıyla ilk olarak 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebinde "İhtilaller Tarihi" dersi adı altında verilmişti (Doğaner, 2005, s.281-286). "İhtilaller Tarihi" adı altında okutulan sözü edilen derste, hukuk ve tarih arasındaki yakın ilişki göz önünde bulundurularak derslerin hukuk öğrencilerine faydalı olacağı düşünülmüş ve Mahmut Esat Bey tarafından kesintili olarak verilmiştir. Derslerde modern yenilikçi çağdaş bir sürecin oluşturulması amaçlanmıştır.

Türk İnkılâp Tarihi, 13 Ocak 1926 'da alınan Bakanlar Kurulu Kararıyla Darülfünun yönetmeliğinin 6. maddesine dayalı Edebiyat Fakültesi dersleri arasına konulmuş, 1933 yılından itibaren Zeynep Hanım Konağında eski Edebiyat Fakültesi binasının yanındaki ahşap konferans salonunda ders olarak vermeye başlanmıştı (Aslanapa, 1997). Burada ilk "İnkılâp Tarihi" dersi Maarif Vekili Hikmet Bey (Bayur),"İhtilaller Tarihi" olarak 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebinde verilen ders, 9 Mart 1934'te Ankara Hukuk Mektebinde "İnkılâp Kürsüsü" açılması kararı

neticesi “İnkılâp Tarihi” olarak Başvekil İsmet Paşa tarafından verildi (Mumcu, 1985, s.45)

Ankara’da Üniversite ve yüksek okulların kurulması ile 1932 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip Bey, çağdaş dünyanın gereklerini kavrayan bir gençlik yetiştirmek düşüncesiyle yüksekokullarda “İnkılâp Tarihi” dersleri verilmesini önermişti. 1933 reformunun ardından 1933-1934 öğretim yılında, üniversite ve yüksekokulların tamamının son sınıflarında, “İnkılâp Tarihi” dersleri verilmeye başlandı (Aksoy, 2003).

1930’lu yılların başlarından itibaren verilen “İnkılâp Tarihi” dersleriyle daha önce de ifade edildiği gibi Cumhuriyet rejiminin halka götürülmesi ve devrimlerin benimsenmesi hedeflenmiş, tarih tezi ve üniversite reformu bünyesinde devam ettirilen bu dersler İstanbul Üniversitesinde bir “İnkılâp Tarihi Enstitüsü”nün (Halıcı, 2004) ve Ankara’da Hukuk Fakültesine “İnkılâp Kürsüsü”nün kurulmasıyla yeni bir ivme kazanmıştı. Atatürk’ün yakın ilgisi ve kontrolü altında bu dersler Prof. Dr. Yusuf Hikmet (Bayur) Mahmut Esat (Bozkurt) Recep (Peker) ve Prof. Dr Yusuf Kemal (Tengirşenk) tarafından verilmekte idi. Mahmut Esat Bozkurt’un verdiği dersler radyoda ve Cumhuriyet gazetesinde bir dizi halinde yayınlanmıştı (İzgi, 1985).

İstanbul Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü’ndeki dersler, Yusuf Hikmet Bayur’un 4 Mart 1934’te ki dersiyle başlamıştı. Bayur, özellikle siyasi konular üzerinde duruyordu (Aslan, 1998). Mahmut Esat Bozkurt, Türk İnkılâbını bir tür ihtilal olarak tanımlamış ve dünyadaki diğer ihtilalleri karşılaştırmalı olarak ele alarak, daha çok hukuk boyutunu konu edinmişti (Aslanapa, 1997). Recep Peker, siyasal sistemler ve rejimle ilgili konuları esas alırken, Yusuf Kemal Tengirşenk ise ekonomi ile ilgili meseleler üzerinde duruyordu. Böylece, Enstitü dört bölüme ayrılmıştı. İnkılâbın, askeri ve iç siyasi meseleler ve getirdiği yeni siyasal kavramlarla ilgili kısmı, sonraları Bakan ve Başbakan olan Peker, hukuk kısmı daha sonraki dönemde Adalet Bakanlığı yapacak olan Bozkurt, dış siyasete ait hususları Milli Eğitim Bakanı olan Bayur ve iktisat bölümünü de Birinci Dönem TBMM üyesi ve 1930-1933 yıllarında Dış İşleri, İktisat ve Adliye Bakanlığı yapmış olan

Tengirşenk Beyler okutacaklardı. Dersler Ankara ve İstanbul'da değişik günlerde verilecekti (İzgi, 1985).

Başlayan ve gelişen süreçte, “İnkılap Tarihi”nin kurumsal bir kimlikle daha sistemli ve organize olarak gerçekleştirilmesi hedeflenmişti. Atatürk, TBMM'nin Beşinci Dönem Üçüncü Toplanma yılını açarken 1 Kasım 1937 de yaptığı konuşmada şunları ifade etmişti idi; “Büyük davamız en medenî ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmiştir. Bu, yalnız kurumlarında değil düşüncelerinde temelli bir inkılâp yapmış olan büyük Türk milletinin dinamik idealidir. Bu ideali en kısa bir zamanda başarmak için fikir ve hareketi beraber yürütmek mecburiyetindeyiz. Bu teşebbüste başarı, ancak türeli bir planla ve en rasyonel tarzda çalışmakla mümkün olabilir. Bu sebeple okuma yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak; memleketin büyük kalkınma savaşının ve yeni çatısının istediği teknik elemanları yetiştirmek; memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak nesilden nesle yaşatacak fert ve kurumları yaratmak; işte bu önemli umdeleri en kısa zamanda temin etmek, Kültür Vekâletinin üzerine aldığı büyük ve ağır mecburiyetlerdir. İşaret ettiğim umdeleri, Türk gençliğinin dimağında ve Türk milletinin şuurunda daima canlı bir halde tutmak, üniversitelerimize ve yüksekokullarımıza düşen başlıca vazifedir.” (TBMM Zabıt Ceridesi, C.20, s.7)

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü de “İnkılâp Tarihi” dersleri ile ilgili hissedilen eksikliği 1 Kasım 1941 de TBMM'yi açış konuşmasında şu sözleri ile dile getirmekte idi; “... Şimdiye kadar Yüksek Öğretim Kurumları'nın son sınıflarında konferans şeklinde verilmekte olan İnkılap derslerinin, bu kurumlarda “İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi” adı altında esaslı bir ders şeklinde verilmesi ve mevzuular etrafında ilmi incelemeler yapmak ve yaymak üzere bir de “İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Enstitüsü” kurulması kararlaştırılmıştır...” (Kop,1945; Turan,2000).

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine bağlı olarak 15 Nisan 1942'de 4204 Sayılı Kanunla, “Türk İnkılap Tarihi” derslerinin sorumluluğu da verilerek kuruldu (Mumcu, 1985, s.45).“İnkılap Tarihi” derslerinin, daha önce ifade edilen amaçlarının gerçekleştirilebilmesine yönelik kalifiye öğretim elemanları yetiştirilmesi ve kaynaklarının araştırılması da Enstitünün görevi içerisinde yer aldı.

Dersin adı “İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi”ne dönüştürülerek fakülte ve yüksek okullarda zorunlu hale getirildi. 1933 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi’nin bünyesinde verilmeye başlanan “İnkılâp Tarihi” dersleri genelde konferans özelliği taşımakta olup, beklenen neticenin elde edilemediğine kanaat getirilerek, belirli bir programla ve yetkin kişilerce sürdürülmesinin gerektiği anlaşılmıştı.

Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, dünyadaki diğer devrim hareketleri ve siyasal sistemler gibi alanlar yerine, kronolojik bir “Cumhuriyet Tarihi” anlatımı ile dikkati çekmiş, bu durum, lise ve üniversitelerde verilen derslerin içerik bakımından tekrarlanması sonucunu beraberinde getirmişti(Aslanapa, 1997, s.298).

Öğretim üyeleri, 1950-1960 döneminde sivil ve asker bürokrasiyle birlikte toplumun en hızlı kaybeden kesimi haline gelmiş, özellikle 1957 ekonomik bunalımından sonra ekonomik baskıyı daha çok hissetmişlerdi. Bu durum, daha önce görülmemiş bir düzeyde Üniversitenin öğrenci ve öğretim üyeleriyle siyasal eylem içerisine girmesine neden oldu. Dolayısıyla, üniversitelerin 27 Mayıs hareketinin oluşmasında oldukça önemli bir rol oynadığı görülmüştür. 1946’ da 4936, 1960 yılında da 115 ve 119 sayılı kanunlar yürürlüğe konularak, üniversitelere “özerklik” getirilmesine çalışılmış; özerklik, 1961 Anayasasının 120. maddesi ile güvence altına alınmıştır. Ancak, bu güvence, daha ziyade öğretim üyelerine bir nevi dokunulmazlık getirmişti (Doğramacı, 1996, s.343).

1946 sonrasında 1933 yılında gerçekleştirilen reformun ilkeleri bir yana bırakılarak çıkarılan 4936 sayılı kanun ve 1961 Anayasa’sının 120. maddesinde yer alan “üniversitelerin kendilerince yönetilmesi” hükmü üniversitelerimizin potansiyellerinden yeterince yararlanmalarını önlemiş, “İnkılâp Tarihi” derslerinin içeriğinde de bir takım değişiklikler yapılmış, fakültelerde iki sömestr, yüksekokullarda da bir yıl olarak okutulması kararlaştırılmıştı (Doğramacı, 1996, s.344-345). 1968 yılındaki öğrenci olaylarıyla gelişen ideolojik kamplaşma, bu derslere gerektiği kadar önem verilmediğini göstermişti.

Dersin adı, “Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Danışma Kurulu kararıyla “Türk Devrim Tarihi” olarak değiştirilmiştir. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 1 Şubat 1971’de, “Devrim Tarihi” dersinin amacı, niteliği ve özelliğini yeniden

düzenlemiştir.12 Mart 1971 muhtırasından sonra 1488 sayılı kanunla Anayasa’da yapılan değişiklikler içerisinde 120. madde de yer almış ve şu hükümler getirilmiştir; “...Özerklik, üniversite binalarında ve eklerinde suçların ve suçluların kavuşturulmasına engel olunamaz. Üniversiteler devletin gözetimi ve denetimi altında yönetilir, Üniversiteler onlara bağlı kuruluşlarda öğrenim ve öğretim hürriyetinin tehlikeye düşmesi halinde Bakanlar Kurulu idaresine el koyar”.1971 Askeri Muhtırası’nın ardından, “İnkılap Tarihi” derslerine önem verilmesi konusu gündeme gelmişe de yeterli girişimde bulunulmadığı görülmüştür(Aksoy,2003, s.147).

1980 yılına gelindiğinde, üniversite, akademi ve yüksek okulların ciddi bir düzeltme gerektiren önemli sorunları mevcuttu. Her hangi bir plan ve programdan yoksun olan Yüksek Öğretim, rastgele büyümüştü, talebi karşılamaya yetmemekteydi. Bir fakülte ya da okulun aldığı öğrenci sayısı, mezunlarının iş bulma imkânlarıyla ilgili olup, kamuoyunun baskısı neticesi, siyasal iktidarlarca hemen her yıl artırılmaktaydı. İşte bu ve benzeri daha pek çok sorun, Yüksek Öğretimin problemlerini oluşturmaktaydı. Yüksek Öğretim konusundaki düzeltilmesi gereken bu eksiklik ve aksaklıkları gidermek amacıyla, Milli Güvenlik Konseyi tarafından 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu çıkarılmıştı.

12 Eylül 1980’den sonra “Türk İnkılap Tarihi” adıyla okutulan ders, 1981’de kabul edilen 2547 sayılı kanun gereğince “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” şeklinde değiştirilmiş (Erdaş, 2006), Ortaokul ve liseler için dersin adı, 1981’de “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi” olmuştur. 1982 de ise “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ” şeklinde değiştirilmiştir (Alperen, 2008). Dersin amacı YÖK tarafından şu ana başlıklarda toplanmıştır; Türk bağımsızlık savaşı, Atatürk inkılapları ve Atatürkçü düşünce sistemi, Türkiye Cumhuriyeti tarihi hakkında doğru bilgiler vermek, Türkiye ve Atatürk İnkılapları, İlkeleri ve Atatürkçü düşünceye yönelik tehditler hakkında doğru bilgiler vermek, Türk gençliğini, ülkesi milleti ve devleti ile bölünmez bir bütünlük içinde Atatürk İnkılapları, İlkeleri ve Atatürkçü düşünce doğrultusunda ulusal hedefler etrafında birleştirmek, Türk gençliğini, Atatürkçü düşünce doğrultusunda yetiştirmek ve güçlendirmek. 12 Eylül askeri müdahalesinden sonra “İnkılâp Tarihi” dersleri, Türkiye Cumhuriyeti’nin

dayandığı temel ideolojinin öğretilmesi amacıyla bir kez daha önemle ele alındı. Dersleri verebilecek akademisyen eksikliği münasebetiyle emekli subay, emniyet mensubu, dersleri verme yeteneğine sahip olduğuna inanılan devlet görevlileri tarafından okutulmaya başlandı. Ancak öğretim, akademik eğitim tarzından uzak kaldı. 1981 tarih 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri uyarınca, bütün Yüksek Öğretim Kurumlarında, eğitim ve öğretim süresince, "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" adı altında, zorunlu bir ders kabul edildi. 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı çıkarılan Yükseköğrenim Kanunundan beş buçuk ay sonra, 20 Nisan 1982 tarih ve 2653 sayılı yasayla, Yükseköğretim Kanunu'nun bazı maddeleri değiştirilip Yükseköğretim Kurulunun yetkileri genişletilmişti. Bir süre sonra da Yükseköğretim Kurulları Teşkilatı hakkında 22 Haziran 1982 tarih ve 41 sayılı kanun hükmünde kararname yayınlanmıştır. Bu kararname ile Akademiler üniversite halinde örgütlenmiş, mevcutlara dokuz tane daha ilave edilerek, üniversiteler toplamı 27 ye çıkmıştır. Beş ay sonra YÖK ilkeleri, halkoyuyla kabul edilen yeni anayasanın 130-131 ve 132'nci maddeleri ile içine alınmıştır. Anayasanın kabulünün üzerinden henüz daha bir yıl geçmeden, Yükseköğretim Kanunu'nun büyük ölçüde değiştirilmesi ve genişletilmesi ihtiyacı duyulmuş, "2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair "17 Ağustos 1983 tarih ve 2880 sayılı yasa çıkarılmıştır. 1982 yılından itibaren, "İnkılâp Tarihi" derslerinin yürütülmesi ve bilimsel araştırma ve akademik kariyer yapılmasını sağlamak üzere üniversitelerde "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüleri veya Bölümleri" kuruldu. Ancak, bu birimleri yönetecek aynı bilim dalında yeterli eleman olmaması sebebiyle başka ana bilim dallarından öğretim üyelerinin görevlendirilmesi gereği ortaya çıkmıştı (Aksoy, 2003, s.147).

"Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersi haftada iki saat olmak üzere üniversitelerin bütün sınıflarında okutulurken, 1991 yılından itibaren bir eğitim ve öğretim yılında 60 saatten az olmamak üzere okutulmasına karar verilmişti. Dersler, üniversitelerin birçoğunda sözü edilen bu alt sınır esas alınarak okutulması sağlanmıştı. Günümüzde "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersi genellikle Yükseköğretim Kurumlarının birinci sınıflarında, haftada 2 saat üzerinden kredisiz

bir şekilde okutulmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin 25 Mayıs 1981 tarih ve 2087 sayılı nüshasında, Yüksek Okullarda “Türk İnkılâp Tarihi”, Ortaöğretim kurumlarında “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi” derslerinin amacı ve müfredat programı ayrıntılı biçimde yayınlanmıştı.

İnkılâbın yapıcıları son derece yüce emeller ile bu dersleri koymuşlardır. Bir yandan Türkiye’yi idare edecek önünün açacak gençleri yetiştirirken diğer yandan da bilgi toplumu oluşturmayı amaçlıyordu. Sürekli artan nüfus ve buna paralel okulların ve öğrenci sayısının arttığı ihtiyaca gereken cevabı veremedi. Dersin müfredatlarla sınırlarının çizilmesi inkılâpların canlılığını yitirmesinin nedenlerinden biri oldu. Teorik öğretim metodu pratik uygulamalardan yoksun olduğu için üniversitelerdeki tam öğrenme metodu asla gerçekleşmedi. Türk İnkılâbının yaşaması ve ilerlemesi, devlet ve toplum olarak varlığımızın güvenceye alınmasıdır(Aksoy, 2003,s.150).

Temelleri 1925 “İhtilaller Tarihi” dersine kadar geriye götürülen “Atatürk ilkeleri ve inkılâp Tarihi” dersi, 27 Mayıs 1960’tan sonra “Türk İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyet Rejimi”, 1968’de “Türk Devrim Tarihi”, 1980 sonrası “Türk İnkılâp Tarihi” adıyla okutulmuştur. 1981 yılından itibaren ise 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun uyarınca “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” 1982 de ise “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ” adını almıştır.

Bugün, Yüksek Öğretim Kurumlarının tamamında zorunlu ders olma özelliğini muhafaza eden“Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” Türkiye Cumhuriyetinin kendisi kadar bir geçmişe sahip olup, Atatürk’ün armağan ettiği kültür ve eğitim mirasıdır.“Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” dersinin amacı; Mustafa Kemal Atatürk’ün “devrimin amacını kavramış olanlar sürekli olarak onu koruma gücüne sahip olacaklardır” sözü düstur edinilerek, Türk inkılabının ruhu ve hedeflerini kavrayarak geliştirecek yeni nesiller yetiştirmek olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde gerçekleşen Türk İnkılâbı bir milli bağımsızlık ve çağdaşlaşma hareketinin adıdır. Toplumsal yeni bir biçimleniştir. Ulusal bağımsızlığı ve hür düşünce ile insan onurunu temel aldığı için hümanizme dayalı bir Türk Rönesans’ıdır. Bu değişme Türkler tarafından bir modernleşme yani daha gelişmiş, daha ileri addedilen bir toplumsal düzen tipine geçiş olarak anlamlandırılır. Bu temelde “Atatürk ilkeleri ve inkılâp Tarihi” dersinin vazgeçilmez önemi ortadadır.

1.3. Yükseköğretimde Atatürkçülük İle İlgili Konuların Tarihçesi

Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin kökeni 1925 yılında verilen "İhtilaller Tarihi" dersine kadar götürülebilir. Ankara Adliye Hukuk Mektebi'nde bu adla verilen dersin amacı Türk inkılâbının özelliklerini anlatmak ve kendisinden önce yapılan inkılâp hareketleriyle karşılaştırmalı bir biçimde incelemektir. Dersin düzenli olarak üniversitelerde okutulmaya başlanması ise 1933 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün kurulması ile gerçekleştirilmiştir (Doğaner, 2005: 281). Bu dersin 1930'lu yıllarda, sığağı sığağına verilmek istendiği ve bunun inkılâpları yaşayan kişi ve kadrolarca yürütüldüğü bilinmektedir. Türk inkılâbının üniversiteler düzeyinde verilmiş sebebi, o aşamada İnkılâp karşıtı güçlere karşı uyanık olmak, Avrupa'da yükselen Toplamiter rejimlere karşı gençliğimizi korumak ve onları Cumhuriyet ideallerine bağlamak, Cumhuriyetin gündeme getirdiği inkılâp ya da devrim anlayışını onlara benimsetmektir (Toprak, 1997; Hatipoğlu, 2004). Bu dersin başladığı dönemden beri Türkiye'de darboğazlardan geçildikçe, siyasal dalgalanmalar oldukça, gençliğin Atatürk ilkelerinden, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden uzaklaşmakta olduğu gündeme getirilmiştir. Bu darboğazların neden gerçekleştiği üzerinde durulmuştur ve bunun da bir çaresi olarak İnkılâp Tarihi derslerinin daha güzel bir şekilde ele alınması, bunların daha iyi özümsemesi, bu dersi iyi kavramış bir gençlik yetiştirilmesi için planlar yapılmıştır (Akgün, 2004: 15). Türk Devrim Tarihi, ya da 1980'li yılların başlarından günümüze dek kullanılagelen resmi söylemle, orta öğretimde "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük", yüksek öğretimde "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" adıyla anılan dersler; ulusal bağımsızlık savaşı sonucu kurulan yeni devletin ideolojik örgüsünü, topluma benimseterek yayma projesinin bir aracı olarak ortaya çıkmıştır. Türk Devrimi ile birlikte kurulan yeni rejimin, sağlam temeller üzerinde yükselebilmesi, her şeyden önce, getirmiş olduğu siyasal ve toplumsal yaşam biçimini benimsemiş bireylerin varlığına bağlıydı. Bu yüzden devrimi gerçekleştiren önder kadro, bir yandan sosyo-ekonomik ve siyasal yapısını kurarak bu yapının düzenli bir şekilde akışını sağlayacak olan örgütsel dokuyu oluşturma uğraşı verirken, diğer yandan da bu yeni rejimin topluma benimsetilmesi yolunda bir dizi girişimde bulunmuştur (Aslan, 1998: 305). Bu

girişimlerden en önemli birisi de yeni kurulan cumhuriyetin ve yapılan inkılâpların temel felsefesinin üniversitede öğrenim gören bireylere aktarılmasıdır. Bu amaçla üniversitelerde Türk İnkılâp Tarihi dersleri anlatılmış, bu dersin öğretimi ve bu alanın bilimsel alt yapısının kurulması amacıyla İnkılâp Tarihi Enstitüleri açılmıştır. 1971 yılında Unesco Milli Komisyonu tarafından Sosyal ve Beşeri Bilimler Komitesi'ne yaptırılan üniversite düzeyindeki araştırmada inkılâp tarihi derslerinin amaçları netleştirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada sorulan "devrim tarihinin amacı nedir" sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

- Yeni kuşaklara Atatürk ilkelerini tanıtmak,
- Yeni kuşaklara Atatürk ilkelerini benimsetmek,
- Atatürk İlkelerini yeni koşullara göre uyarlamak,
- Atatürk devrimlerini çağdaş devrimlerle kıyaslamak,
- Zararlı ideolojilerle mücadele gücü sağlamak,
- Sosyal adaleti gerçekleştirecek gençleri yetiştirmek,
- Millî şuur ve benliği sağlamak, özgür ve bağımsız, aşırı sağ ve sol akımlardan uzak yaşamak,
- Türk tarihinde geriye doğru uzanan dönemlerde düzenleyici ve yenileştirici hareketleri de tanıtarak millî tarihimizden gençleri haberdar etmek.

Bu araştırma o yıla kadar yürütülen İnkılâp Tarihi derslerinin amaçlarının yeterince berrak olmadığını göstermektedir. Görünen odur ki, bu derslerden, eğitimin bütününden ancak beklenebilecek olan her şey beklenmiştir. Belki bu nedenle, araştırmaya katılan ilgili öğretim elemanlarının % 88'i, inkılâp tarihi derslerinin amacına uygun bir şekilde yürütülmediği kanısını taşımaktadır (Safran, 1998). 1978'de Ozankaya tarafından hazırlanan "Türk Devrimi ve Yüksek Öğretim Gençliği" konulu anket çalışmasında da "bu dersin okutulmuş biçiminin gençlerce hiç doyurucu bulunmadığı, buna rağmen dersin okutulduğunda gördükleri tüm eksikliklere ve yanlışlıklara karşı gençlerin büyük çoğunluğunun Devrim Tarihi derslerini gerekli gördüğü sonucuna varılmıştır (Akt: Köstüklü, 1991: 36) Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi yüksek öğretim gençliğine Türk toplumunu, çağdaş dünya koşullarını, bu koşulların oluşum ve işleyişini kavratacak bir olaylar zinciridir. Ayrıca Türkiye'nin dünyadaki yerini uluslar arası ilişkilerden nasıl etkilendiğini, karşısına çıkan

sorunları çözmeye de ne gibi güçlüklerle karşılaştığını tanıtabilecek bir derstir. Öğrencilerin bu dersin gerekliliğine haiz olmaları bu anlamda mutluluk vericidir.

1942 yılında yayınlanan 4204 sayılı kanuna göre “İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi” olan dersin adı 6 Kasım 1981 de yayımlanan 2547 sayılı kanunla “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” olmuştur. Aynı kanunla ders yükseköğretimde mecburi ders olarak kabul edilmiştir (Aksoy, 2006). Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin 25 Mayıs 1981 tarih ve 2087 sayılı nüshasında, Yüksek Okullarda “Türk İnkılâp Tarihi”, orta öğretim kurumlarında “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi” derslerinin amacını aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

1. Türk İnkılâbının tarihî anlamını ve önemini kavratmak,
2. Atatürk'ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek,
3. Atatürk'ün dâhi asker, büyük devlet adamı ve inkılâpçı kişiliği ile eşsiz önderliğini tanımak,
4. Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak,
5. Kurtuluş Savaşı'nı ve bu savaşı, Türk milletinin varlığını korumak ve sürdürmek için ne büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiğini kavratmak,
6. Türk Milleti'nin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak,
7. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyetinin dinamik temelini "Atatürk İlkeleri"nin oluşturduğu bilincini kazandırmak,
8. Türk İnkılâbının, millî ve milletlerarası niteliklerini belirlemek; XX. Yüzyılda masum milletlere nasıl ışık tuttuğunu göstermek,
9. Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk İnkılâbının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak;
10. Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, onlara demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmak,
11. Atatürk'e Türk İnkılâbına ve onun ilkelerine yürekten bağlı bunların inançlı savunucusu olma bilincini kazandırmak,

12. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve yetenekler kazandırmak (Tebliğler Dergisi, 1981).

Yüksek Öğretim Kurulu Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçları 4 ana başlıkta şu şekilde açıklamaktadır:

1. Türk İstiklal Savaşı, Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri, Atatürkçü Düşünce, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi hakkında doğru bilgiler vermek.
2. Türk İstiklal Savaşı, Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri ve Atatürkçü Düşünceye Yönelik Tehditler hakkında doğru bilgiler vermek
3. Türk Gençliğini, ülkesi, milleti ve devleti ile bölünmez bir bütünlük içinde Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri ve Atatürkçü düşünce doğrultusunda Milli hedefler doğrultusunda Milli hedefler etrafında birleştirmek.
4. Türk gençliğini Atatürkçü düşünce doğrultusunda yetiştirmek ve güçlendirmek.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin verilmesindeki amaç Türk inkılâbının ruhunu ve amacını kavrayacak, kabullenecek ve geliştirecek nesiller yetiştirmektir. Nitekim “inkılâbın, hedefini kavramış olanlar daima onu muhafazaya muktedir olacaklardır” sözü, devrimi inşa eden mimarın bu amaç doğrultusunda hareket ettiğini göstermekte, inkılâbın korunması ve geliştirilmesinin ön şartı olarak inkılâbın hedeflerini kavramış bireyler yetiştirmek olduğunu vurgulamaktır (Erdaş, 2006: 19) Genç nesillere Atatürk’ün ilke ve inkılâplarını bilinçli bir şekilde benimsetmek, onları Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bir bütün olduğu gerçeğine karşı gelebilecek her türlü yıkıcı, saptırıcı, yıpratıcı ve sulandırıcı akım, yaklaşım ve eylemlere, yorumlara karşı uyanık tutacak direnç gösterecek bir donanımın erişmesini sağlamak bu dersten beklenen en önemli amaçlardan biridir (Hatipoğlu, 2004: 22) Dersin mevcut amaçları şüphesiz ders kapsamında gerçekleştirilmesi gereken amaçlardır. Ancak yeterli değildir. Bu amaçlara ek olarak günümüz dünyası içinde Türkiye'nin yeri ve önemi ile Atatürkçü Düşünce Sisteminin güncelleştirilmesi gibi daha özel amaçlara ihtiyaç vardır (Doğaner, 2005: 281). Pamuk’a (2004) göre, bu cumhuriyete sahip çıkılması, zorla yapılan veya kuru kuru anlatılan bir dersle başarılacak bir mesele değildir. Bu Cumhuriyete eğer bu dersin bir katkısı olacaksa, Cumhuriyete sahip çıkılması sürecinde dersin sevdirmesiyle, dersin öğrenciye benimsetilmesiyle mümkün

olabilecektir. Onun için dersi mümkün olduğu kadar canlı yapmak durumundayız, dinamik yapmak zorundayız, yaşayan bir ders yapmak zorundayız. Onun için de dersi mümkün olduğu kadar Osmanlı arka planından başladıktan sonra günümüze kadar getirmek, 20. yüzyılda Türkiye toplumunun demokratikleşme çabalarını mümkün olduğu kadar öğrenciye yansıtmak, cumhuriyete sadık öğrencilerimizin cumhuriyete sahip çıkmaları için en yetkin, en yararlı yöntem olacaktır.

Genel olarak İnkılâp Tarihi öğretiminin sorunları, tüm eğitim kategorilerinde benzer şekillerde ortaya çıkmakta yahut öyle olduğu zannedilmektedir. Bu dersin amaçlarının gerçekleşme oranlarının düşüklüğü, alışlageldiği gibi ders kitabı, içerik, öğretmen yeterlilikleri gibi sorunlara bağlanma eğilimi göstermektedir. Bu durum, eğitim sürecinin bütün aşamalarında aynıdır. Türkiye’de bu alanın öğretiminin ilk, orta ve yüksek öğretim basamaklarında yapılmasına rağmen, her basamakta aynı türde problemlerle karşılaşılması şaşırtıcıdır. Farklı öğretim düzeylerinde benzer, hatta aynı sorunların yaşanıyor olması sorunların ya da düzeylerin teşhisinde bir yanlışlığın olduğunu göstermektedir. Türkiye’de ilköğretimde de yüksek öğretimde de aynı içeriğin, aynı yöntem ve tekniklerle, benzer materyallerle sunulduğu göz önünde bulundurulduğunda, farklı düzeylerde aynı sorunların yaşanıyor olmasındaki garabet, çarpıcılığını yitirerek normalleşebilir (Safran, 2006). Salt bir tarih dersi olmaktan ziyade Türkiye Cumhuriyeti’nin varlığını devam ettirme yolunda bir amaca hizmet eden Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin bu amaçlara istenilen düzeyde hizmet edebilmesi için dersin uygulamasında var olan sorunların ortadan kaldırılması gerekmektedir.

1.4. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, yetişen kuşaklara çağdaş toplum koşullarını, demokrasi ilke ve ülkülerini, Türkiye’nin karmaşık uluslararası ilişkiler içinde karşısına çıkan sorunları çözümede ne gibi güçlüklerle karşılaştığını tanıtabilecek nitelikte bir derstir (Ozankaya, 1978). Bu derste öğrencilerden sadece tarih bilgisi edinmeleri beklenmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temelini teşkil eden Atatürk ilke ve inkılâplarını, bunların oluşum sürecinde tarihî olayları

kavrayan, onu benimseyen ve devamını sağlama bilincinde olan öğrenciler yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Tarih araştırmacılığı tarihsel gerçekleri mümkün olduğunca tarafsız bir biçimde ortaya koymaya çalışır. Fakat kültürlenme sürecinde bir araç olarak düşünüldüğünde İnkılâp Tarihi dersi sadece tarihsel araştırma yapabilen, eleştirel düşünebilen ve tartışabilen bir tarih öğrencisi değil, onu yaşatmaya çalışan bireyler yetiştirme amacındadır (Acun, 2006). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde karşılaşılan temel sorunlar; dersin içeriğinin zaman aralığının belirlenmesi, dersin rejim dersi olarak görülmesi ve siyasî iradenin derse müdahalesi, ders kitapları, öğretim elemanlarının niteliği, derste kullanılan öğretim yöntemleri ve öğretim materyallerinin sınırlılığı, dersin farklı eğitimi basamaklarındaki öğrenci kitlelerinin gelişim düzeylerini ve bireysel özelliklerini dikkate almadan benzer içerikle sunulması ve tekrar edilmesi, öğrencilerin dersin gerekliliğine olan inanç düzeyleri, Mustafa Kemal Atatürk'ün fikirlerinin net bir şekilde aktarılamaması şeklinde sıralanabilir.

1.4.1 Dersin İçeriğinin Zaman Aralığının Belirlenmesi

İnkılâp Tarihi ve bu olay ile Atatürk tarafından gerçekleştirilen Türkiye Cumhuriyeti Tarihini ele alırken, her şeyden önce konunun zaman tespitini ve olayın tanımını yapmak gerekmektedir (Aybars,1990). Bazı çalışmalarda Türk inkılâbının başlangıç tarihi olarak Osmanlı Devleti'nin son devirlerinde gerçekleştirilmeye çalışılan yenileşme hareketleri alınmaktadır. Ancak bu başlangıç tarihi konusunda yazarlar arasında henüz bir uzlaşmaya varılmadığı görülmektedir. Aynı şekilde İnkılâp Tarihinin diğer ucunun 1938'mi, 1960'mı, 1980 sonrası mı olacağı anlaşılmamaktadır (Öke, 1985). Aybars'a göre konunun kronolojik sınırlarını tespit ederken başlangıç noktası, Millî Mücadele fikrinin ve eyleminin ortaya çıkışı tarihidir. Tam bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak fikri ve eylemi Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak basmasıyla başlamıştır. Atatürk'ün Nutuk'a 19 Mayıs 1919 tarihi ile başlaması bir rastlantı değil, hiç kuşkusuz bu tarihi gerçeği ortaya koymasındır (Aybars, 1990). Toprak ise Türk inkılâbının başlangıç tarihinin 1919 olmasını sorunlu bir nokta olarak değerlendirmektedir. Cumhuriyeti kuran kadro doğal olarak bir devrin ardından böyle bir ders ihdas ettiği için ve rejimi

pekiştirebilmek için olayı doğal olarak 1919'dan başlatmış olabilir. Ama bugün artık geçmişe çok daha serinkanlı bir biçimde bakabilmemiz gerekir. Türkiye olgusunun belirli kırılma noktalarını vurgulayarak ve Cumhuriyet'in getirdiği köklü dönüşümleri de gündeme getirerek çok daha geriye dönük, daha geniş bir zaman perspektifinde bu iş ele alınmalıdır. Tanzimat'a kadar geriye gidebilir (Tanörvd, 1997). Tanzimatla başlayan dönemin esaslı bir tahlili yapılmazsa Türk İnkılâbı anlaşılabilir. Atatürk ve arkadaşları XIX. yüzyıl sonundaki Osmanlı toplumunun içinden çıkmışlardır. Osmanlı Devleti'nde özellikle XIX. yüzyıl sonlarına doğru yoğunlaşan siyasal akımlar üzerinde de durulmalıdır (Mumcu, 1985). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin programı ve bu programa göre kaleme alınmış ders kitaplarında genel olarak İnkılâp Tarihi dersinin kronolojik sınırları çizilirken başlangıç noktası olarak Osmanlı Devleti'ndeki yenileşme hareketlerinin sistematik bir biçimde uygulanmaya çalışıldığı III. Selim dönemi olarak belirlenmektedir. Ders içeriğinin kronolojik sınırları çizilirken ortaya çıkan başlangıç noktasının tayini meselesi konusunda bir ortak nokta bulunmuş gibi görünürken dersin içeriğinin günümüze kadar getirilmesi konusundaki tartışmalar ve uygulamadaki Hatay'ın anavatana katılması konusunun dersin İnkılâp Tarihi bölümünün son konusu olma durumu devam etmektedir. Mustafa Kemal'in ölümü ve Hatay Meselesinin çözüme kavuşturulması İnkılâp Tarihi açısından sınır sayıldığından bu güne kadar uzanan tarihsel süreç (kimilerince, aradan 50 yıl, 100 yıl geçmediği gerekçesiyle, öğrencilerin önüne sergilenemeyeceği biçimde yorumlanan, aslında tarih öğretiminde mesafe almış ülkelerde ders kitaplarına girmiş olan süreç) ders içeriğinin kapsamında dâhil edilmemektedir. Bu durum şu şekilde açıklanabilir: öğrenci içinde bulunduğu toplumun sorunlarından, niteliklerinden, uluslar arası ilişkilerden kaynaklanan gelişmelerden haberdar olamayacak; geçmiş ile günümüz arasında kurabileceği ilişki için çok önemli ve güncel olaylarda etkili olan son dönemleri iletişim dışında bırakmak zorunda kalacaktır. Yirminci yüzyılın yapısını, gerçeklerini değişen eğilimlerini algılayamayan ya da algılamasından yoksun bırakılan bir öğrenci, Atatürk İlkelerini ve İnkılâp Tarihini kavramakta, doğal olarak zorlanacaktır. Bu süreci yirminci yüzyıl gelişmeleri içinde değerlendirilmesi güçleşecektir. Yirminci yüzyılın tümü tarih konuları arasında yer almadıkça, inkılâp olarak nitelenen olgunun

hazımsız kalacağı kesindir (Aksoy, 2006). Bu ders özünde pedagojik amaç ağırlık taşımakla birlikte aslında öğrenciyi Türkiye bilgisiyle donatacak nitelikte olmalıdır. Türkiye sevgisi ancak bu donatıyla gündeme gelebilir. Bunu yapabilmek için de aslında öğrenciyi günümüze kadar getirebilmemiz gerekir. Diğer bir deyişle, çok daha geniş bir zaman spektrumu içerisinde olaya bakmamız gerekir (Tanör vd., 1997, s.20). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerini en güncel sorunlarla ve güncel sorunların tarihsel boyutlarıyla ilişkilendirmeliyiz (Aybars, 1998). Derse mümkün olduğu kadar Osmanlı arka planından başladıktan sonra günümüze kadar getirmek, yirminci yüzyılda Türkiye toplumunun demokratikleşme çabalarını öğrenciyeye yansıtmak, öğrencilerimizin Cumhuriyet'e sahip çıkmaları için en etkin, en yararlı yöntem olarak görülmektedir (Pamuk, 2004).

1.4.2. Dersin Rejim Dersi Olarak Görülmesi ve Siyasi İradenin Derse Müdahalesi

Doğuş gerekçesi itibarıyla bir “vatandaşlık bilgisi” dersi olarak yürütülen İnkılâp Tarihi dersleri, her durumda, kendi iç sorunlarıyla ilişkili olarak incelenmek yerine ille de bir “Atatürkçülük” sorunu olarak ele alınmış, hatta bu derslerin pedagojik sorunları, adeta bir “rejim” sorunu gibi algılanmıştır. Nihayetinde, ilgili öğretmenin sınıfta ne yapacağını tam olarak bilememesinden, ders kitaplarının ve müfredatın belli değişkenler gözetilerek hazırlanmamasından kaynaklanan birçok basit problem, bu tür yaklaşımlarla çözümsüz bırakılmıştır (Safran, a.g.m., 2006,s. 99).

1.4.3. Ders Kitapları

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinde ağırlıklı olarak kullanılan öğretim materyali ders kitabıdır. Yüksek öğretimdeki derslerin tek bir kitap üzerinden takip edilmesi bilimsel anlamda büyük bir eksiklik olmasına rağmen Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ders kitabı dersin temel kaynağı olarak görülmekte ve kullanılmaktadır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin temel kaynağı olarak görülen ders kitapları, birkaç istisna dışında çağdaş toplumbilimleri çözümleme araçlarıyla donatılmış bir yapıda olmadığından, orta öğretim ders kitaplarından, ayrıntıların aşırı vurgulanması dışında bir farkları bulunmamaktadır (Kalaycıoğlu,

1985). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi için tavsiye edilen kitapların İnkılâp Tarihimizi bütün yönleriyle ele aldığı, konuyla ilgili bütün kaynaklara inilerek yazıldığı iddia edilemez (Köstüklü, 1991). Eğer Türkiye’de yaratıcı düşünceli, insan haklarına saygılı, laikliği, demokrasiyi ve insanlığın günümüzde geçerli tüm çağdaş değerlerini özümsemiş yurttaşlar yetiştirmek gibi bir kaygımız varsa, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ders kitaplarını, tarih ve sosyal bilimlerin diğer dallarınca yapılan araştırmaların ortaya koyduğu birikim ışığında, Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş siyasal gelişmelerini, dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi günümüze dek uzanan bir süreklilikle, bünyesindeki sosyo-ekonomik ve siyasal iktidar mücadelelerinden bu mücadelenin dinamiklerine dek çok partili siyasal yaşamını, Türkiye’nin kendi sine ve uluslar arası konjonktüre özgü dinamiklerden kaynaklanan nedenlerine ve sonuçlarına dek askerî darbelerini, anayasalarını, sendikal hareketlerini, sağ ve sol siyasal akımlarını, kültürel ve toplumsal değişmelerini, ekonomik paketlerini vb. tüm gelişmelerini de kapsayan bir içeriğe büründürmek zorundayız (Aslan, 1998).

1.4.4. Öğretim Elemanı

Dersin öğretiminde öğretmen merkezli yapıdan öğrenci merkezli bir yapıya geçişin gerekliliği ifade edilmekle birlikte dersin amaçlarına ulaşabilmesi ve öğrencilere rehberlik edilmesi konusunda öğretim elemanının etkililiği göz ardı edilemez. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretim elemanının niteliği dersin kapsam ve kitabından daha çok ön plana çıkmaktadır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi konularının yüksek öğretim kurumlarında öğretim noktasında kontrol mekanizmasının dersi veren öğretim elemanında olduğunu görmekteyiz. Bu durum öğretmen merkezli bir yapıyı da beraberinde getirmektedir (Aksoy, 2006, s. 64.). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerini veren kişiler mutlaka tarih ve siyaset bilim konularında araştırmalar yapmış ve çeşitli teorik perspektifler ile dönemin koşullarını çok iyi bilen kişiler olmalıdır (Hanioğlu, 1985).Derste istenilen sonuçların elde edilmesi öğretim elemanının ufkuna, kullandığı öğretim yöntemleri ve materyallerine ve derse getirdiği bilimsel zenginliğe bağlıdır(Tanör vd., 1997,s. 24).Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine giren öğretim elemanlarına yönelik

eleştirilerin en başında bu alanda uzmanlaşmamaları, çoğunlukla tarihin farklı alanlarında eğitim gördükten sonra bu dersi yürüttükleri yönündedir.

1.4.5. Öğretim Yöntemi Ve Öğretim Materyalleri

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine getirilen eleştirilerden bir tanesi de diğer tarih derslerinde olduğu gibi ezber dersi olduğu yönündedir. Derste verilen bilgilerin içeriğinin ve sunuluş biçiminin hiç değişmediği ve bir süre sonra ilgi çekici olmaktan çıktığı belirtilmektedir. Bu da yüksek öğretim sıralarında verilecek olan derse ön yargı ile başlanması ve dersten beklentinin oldukça düşük olması ile sonuçlanmaktadır (Doğaner, 2005). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ders içeriği, hem geleneksel hem çağdaş öğretim yöntemlerinin çok etkili bir şekilde kullanılmasına olanak sağlayacak niteliktedir. Bu niteliğe sahip olmasına rağmen dersin sunumunda en çok kullanılan öğretim yöntemi düz anlatım olmaktadır. Yaklaşık 80 dakikalık zaman diliminde kürsüde konuşma yapan öğretim elemanının kısmen etkin, onu dinleyen öğrencilerin ise tamamen pasif bir konumda bulunduğu Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi öğrencilerde bir heyecan ve istek uyandırmaktan uzak, dersin amaçlarının gerçekleşmesine hiçbir katkı sağlamayacak bir yapıdadır. Öğretmen merkezli yöntemlerden öğrenci merkezli yöntemlere geçişin sağlanmaya çalışıldığı ilköğretim ve orta öğretim programlarıyla uyumlu olarak yükseköğretimdeki Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi de öğrenci merkezli bir yapıya kavuşturulmalıdır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi de oluşturmacı yaklaşıma göre öğrencilerle işlenebilir. Bilindiği gibi, oluşturmacılık yaklaşımı öğrencilerin ön yaşantılardan hareket etmeyi ve öğrencilerin bireysel ya da grup olarak dokümanlar üzerinde “sosyal bilimci gibi çalışarak” öğrenmesini vurgulamaktadır. Oluşturmacılık yaklaşımına göre öğrencilerin dokümanlarla çalışmalarının sağlanması olguları da daha kalıcı öğrenmelerini sağlayabilir (Ata, 2006). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretiminde kullanılan öğretim materyalleri ders kitabı ile sınırlı kalmamalıdır. Dönemin tarihine tanıklık edecek birinci elden kaynakların kullanılması, öğrencinin ders kitabında yer alan veya öğretim elemanının anlatımındaki tarih bilgisine zorunlu şahitliğini ortadan kaldıracaktır. Ders ile ilgili birinci elden kaynakların (fotoğraf, karikatür, resim,

telgraflar, belgeler, haritalar, belgeseller vb.) öğrenciler tarafından kullanılması, sorgulanması ve bu kaynaklardan yola çıkarak tarihsel bilgiye ulaşılması veya var olan bilginin farklı kaynaklarla desteklenmesi gerekmektedir.

1.4.6. Farklı Eğitim Basamaklarında Dersin Tekrar Edilmesi

İlköğretimin ve orta öğretimin son sınıflarında adı farklı olmakla birlikte içeriği Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersiyle aynı olan bir dersi alan ve yüksek öğretimde bu dersi tekrar almak durumunda bulunan öğrencilerde bir bıkkınlığın bulunması kadar doğal bir psikolojik sonuç yoktur(Mumcu, 1985, s. 53).Farklı öğretim basamaklarında dersin amaçlarının aynı ifadelerle belirtilmesi ve üç öğretim kademesinde de ders içeriğinin aynı olması Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin bir problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dersi üç defa almak durumunda kalan öğrenciler bu durumdan şikâyetçi olmaktadır. Konu tekrarı yerine farklı öğretim basamaklarında farklı ders içeriklerin uygulanması öğrencilerin bu şikâyetlerinin ortadan kalkmasını sağlayacaktır. İnkılâp Tarihi öğretimi, eğitim sürecinin bütün basamakları göz önünde bulundurularak tartışılmalıdır. İlk, orta ve yüksek öğretimde, İnkılâp Tarihi derslerinin, bu basamakların genel karakteristik özelliklerine göre düzenlenmemesi, öğretimin “öğrenene göre” yapılması gerektiği ilkesini çiğnemek anlamına gelmektedir(Safran, 2006, s. 110).

1.4.7. Öğrencilerin Dersin Gerekliliğine Olan İnanç Düzeyleri

Bloom'a göre, bir derste tam öğrenmenin gerçekleşebilmesinin önkoşullarından biri, öğrencilerin o derse yönelik olumlu bir tutuma sahip olmasıdır. Bu olumlu tutum, öğrencinin söz konusu dersi ve öğretmenini sevmesi, onu önemli/faydalı bulmasıdır (Öztürk, 2005). Üniversite öncesindeki iki öğretim kademesinde de bu dersi almış öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine karşı olumsuz bir tutum sergiledikleri gözlemlenmektedir. Özellikle fen, teknik ve sağlık alanındaki öğrenciler için Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi bir formalite dersi olarak görülmektedir (Arslan, 2005).Özellikle bu alanda öğrenim gören bireylerin meslek dersleriyle büyük bir uyum veya ilgi kuramadığı sürece, öğrencilerin dikkatlerini çekebilecek bir nitelikte olmayan tekrar niteliğindeki Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin onların siyasal bilgi ve tutumlarını etkileme olasılığı

düşüktür (Kalaycıoğlu, 1985, s. 39). Öğrencilerin derse yönelik olumsuz tutum geliştirme sebeplerinden biri de onu yaşamla ilgili bulmayışlarıdır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, içerik olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, ikinci kısım ise Atatürkçülük konularını kapsamaktadır. Özellikle ikinci kısımda öğrencinin Atatürkçülüğü öğrenmesi, içselleştirmesi ve yaşamına transfer etmesi beklenmektedir. Oysa öğrenci, Atatürkçülük hakkında öğrendikleri ile günlük hayatta gördükleri arasında bir ilinti/paralellik göremeyince, öğrendiklerinin doğruluğu/gerekliliği konusunda kuşkuya düşmektedir. Örneğin Atatürkçü sistem, ulus devlet modelini, tam bağımsızlığı öngörürken, öğrenci siyasî iktidarların bunlarla örtüşmeyen politikalar izlediğini görünce, okul da öğrendiklerini sorgulamaktadır. Aynı şekilde, devletçilik ilkesine bağlı olması beklenen öğrenci, günlük yaşamında Türkiye'nin kamu iktisadî teşekküllerinin özelleştirildiğini, böylece devletçilikten doludizgin uzaklaşıldığını görmekte, böylece zihninde yeni paradokslar oluşmaktadır (Öztürk, 2005, s. 53). Yüksek öğrenimin ihtisaslaşma yolundaki gençliğine kendi ilgi alanından bambaşka bir bilimin iletilmesi terminolojiden kavramaya kadar türlü iletişim güçlükleri getirmektedir. Dersi okutacak öğretim üyelerinin seslendiği öğrencilerin ihtisas özelliklerini dikkate alarak metotlarını bu olgulara göre yönlendirmeleri gerekmektedir (Akgün, 1990,s.197).

1.4.8. Mustafa Kemal Atatürk'ün Fikirlerinin Net Bir Şekilde Aktarılamaması

Dersin etkinliğini azaltan bir diğer faktör de gerek program ve ders kitaplarının, gerekse -genel olarak- öğretmenlerin, Atatürkçülüğü dogmatik bir ideoloji gibi sunmasıdır. Oysa Atatürk bizzat kendisi geriye bir dogma bırakmadığını, Cumhuriyet nesilleri için tek mirasın akıl ve bilim yolu olduğunu ifade etmiştir. Bugünkü durumuyla Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, Atatürkçülüğün, özüne aykırı olarak, bugüne transfer edilmesi son derece güç bir tarihî miras olarak algılanmasına yol açmaktadır (Öztürk, 2005, s. 55). Atatürk'ün Türk milleti için çizdiği çağdaş uygarlık yolunun niteliği bir türlü derinlemesine anlatılamamıştır. Bundan dolayıdır ki öğretim elemanları kendi görüşlerine ve takdirlerine göre bu konuda öğrencileri aydınlatmaya çalışmaktadırlar (Mumcu,1985,

s. 52).Atatürk ilkelerinden bir kural koyma veya düzenleme olayı yahut kronolojik gelişmeler halinde bahsedilmekle yetinilmektedir. Atatürk ilkelerinin çağdaş siyaset bilimi, ekonomi, sosyal psikoloji, sosyoloji veya antropoloji bilimlerinin analiz araçlarıyla incelenmesi büyük ölçüde yapılmamış olarak kalmaktadır (Kalaycıoğlu, 1985, s. 36).Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin temel sorunu dersin veriminin artırılması olarak algılanıyorsa çözüm farklıdır ve genel eğitim içerisinde ve ancak onunla bir arada değerlendirilerek çözüme kavuşturulabilir. Sorun bu dersin tarihinde sıkça görüldüğü gibi, siyasî iradenin dersin içeriğine ve alanına müdahalesi ise üretilecek çözüm önerileri farklı olacaktır. Eğer sorun, en önemli vasfı bir millet yaratarak bir modernleşme dinamiği oluşturmayı başaran Kemalizm'in küreselleşen dünyada kendisini Avrupa Birliğine yaslamaya çalışan Türkiye için ne anlam ifade edebileceğinin belirlenmesi ise üretilebilecek çözüm önerileri farklı olacaktır (Erdaş, 2006).

II. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi, problem cümlesi, alt problemleri, modeli, sayıtlıları, sınırlılıkları, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleminin oluşturulması, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelindedir. Yani çalışmada var olan bir durum betimlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bu araştırma betimsel araştırma niteliğindedir.

2.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD öğrencilerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere bağlı olarak değerlendirmektir.

2.3.Araştırmanın Önemi

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarının bilinmesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin yeniden gözden geçirilmesi ve yapılandırılmasında alınacak olan önlemler bakımından yararlar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca ilköğretim düzeyindeki Atatürkçülük konularının öğretimi noktasında görev alan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bu derse yönelik tutumlarının ne yönde olduğunun bilinmesi ayrı bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin kendi kültürlerini ve tarihlerini bilmelerinin yanı sıra milli kimliklerini ve kişiliklerini oluşturmaları bağlamında onunla barışık olmaları da gerekmektedir. Üstelik milli kültürün ve tarihin aktarıcısı konumunda görev yapacak olmaları da konuya daha da bir önem kazandırmaktadır.

2.4.Araştırma Konusu ve Problemi

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amacı; Atatürk İlke ve devrimlerine bağlı, Türkiye Cumhuriyeti'ne sahip çıkan, çağdaş değerleri benimseyen ve Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyine çıkmak için aklın ve bilimin rehberliğinde çalışan gençler yetiştirmektir. Öğrenciler; “Türk İnkılâbının önderi Atatürk'ü tanımalı, Türk İnkılâbı ile ilgili olayların ayırımına varmalı, Kurtuluş Savaşı'ndaki başarının temelinde Türk ulusunun tarih boyunca bağımsız yaşamayı

ilke edinmiş olduğunu bilmeli, Atatürk İlke ve İnkılâplarını öğrenmeli, Atatürk'e sevgi ve saygı duymalı, Atatürkçü Düşünce Sistemi'ni" bilmelidir (Gülmez 2003). Erdaş (2006) a göre Türk devriminin başarısı, benzeri diğer devrimlerde olduğu gibi belirli bir sosyal sınıfa dayalı olmasında değil, uyguladığı eğitim politikasından kaynaklanmaktadır. Bu durum Cumhuriyetle yaşıt olan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin verilmesindeki amaç ve önemi göstermektedir. Eğitim sisteminin en üstünde yer alan Yükseköğretim kurumları "Öğrencilere, Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri doğrultusunda ve Atatürk Milliyetçiliğine bağlı hizmet bilincini kazandırmakla, (Kitapçı, 1997)" görevlidir. Bu doğrultuda Öztürk (2005)'e göre öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum düzeyi mutlaka yükseltilmelidir (Aktaran: Saray& Tosun, 2005). Gülmez (2003) tarafından yapılan çalışmada öğrenciler üniversite yönetimlerinin ve karar mekanizmalarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine gereken önemi verdiklerine inanmaktadırlar. Sadece bazı üniversitelerde derslerin birkaç bölüm bir arada işlenişine dikkat çekmektedirler. Bunun yanında herhangi bir derse verilen önemin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine de verilmesini beklemektedirler.

2.5.Problem Cümlesi

Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarının, öğrencinin cinsiyeti, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, mezun olunan lise yeri, baba eğitim durumu ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.6.Alt Problemler

Bu çalışmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumları cinsiyete bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumları mezun olunan lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?

4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumları yaşadıkları bölgeye göre farklılaşmakta mıdır?
5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumları baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumları anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

2.7.Araştırmanın Sayıtları

Örnekleme alınan öğrencilerin ankete verdikleri cevapların, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarının düzeylerinin saptanmasıyla ilgili görüşlerini samimiyetle yansıttıkları varsayılmaktadır.

2.8.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde belirlenmiştir. Araştırmaya 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 244 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine yönelik tutumlarının düzeylerinin saptanmasına yönelik olarak ankette 46 ifade (soru) yer almıştır.

2.9.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemini ise araştırmaya gönüllülük ilkesi ile katılan Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 244 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

2.10.Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Köçer ve Demir (2009) tarafından geliştirilen “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır (Köçer ve Demir, 2009).

Kullanılan beşli likert tipi ölçek maddeleri, (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum seçeneklerinden oluşmuştur. Ölçeğin KMO değeri 0,76, Bartlett testi 4934,019 ve Bartlett testi 0,05 düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,96 bulunmuştur (Köçer ve Demir, 2009). Bizim araştırmanın verilerine göre ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) .927 olarak ölçülmüştür. Kalaycı (2006)'ya göre alfa katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği şu şekilde yorumlanır;

- .00 \leq α < .40 ise ölçek güvenilir değildir,
- .40 \leq α < .60 ise ölçek güvenilirliği düşük,
- .60 \leq α < .80 ise ölçek oldukça güvenilir ve
- .80 \leq α < 1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

2.11.Verilerin Analizi

Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS 18 for Windows istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Öncelikle tutum ölçeği ile ilgili güvenilirlik analizi yapıldıktan sonra, tanımlayıcı istatistik ve normallik analizleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemelerinden dolayı bağımsız iki grup karşılaştırmalarında tanımlayıcı istatistik ile birlikte non-parametrik testlerden Mann-Whitney U, çoklu grup karşılaştırmalarında ise Kruskal-Wallis H testi ile istatistiksel anlamlılık tespit edilen çoklu gruplara ikili gruplar halinde Mann-Whitney U testleri yapılmıştır.

Tablo 1: Verilerin dağılımını gösteren normallik analizi için One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

	Cinsiyet	Sınıf	Okul	Okul Yeri	Baba Eğitim Durumu	Anne Eğitim Durumu
N	244	244	244	244	244	244
Kolmogoro v-Smirnov Z	6,248	5.143	6.745	4.426	6.449	8.015
Asymp. Sig.	.000	.000	.000	.000	.000	.000

Tablo 1’de verilerin normal dağılım göstermedikleri görülmektedir.

III. BULGULAR

Tablo2: Öğretmen adaylarının demografik özellikleri

Faktör	Değişken	F	%
Cinsiyet	Erkek	150	61,5
	Bayan	94	38,5
	Toplam	244	100
Sınıf	1. Sınıf	37	15,2
	2. Sınıf	129	52,9
	3. Sınıf	28	11,5
	4. Sınıf	50	20,5
	Toplam	244	100
Mezun Olduğu Lise	Anadolu Lisesi	31	12,7
	Genel lise	204	83,6
	Meslek Lisesi	4	1,6
	Öğretmen Lisesi	5	2
	Toplam	244	100
Lise Yeri	Köy	2	,8
	Belde	12	4,9
	İlçe	118	48,4
	İl	75	30,7
	Büyükşehir	37	15,2
	Toplam	244	100
Baba Öğretim Durumu	İlköğretim	164	67,2
	Ortaöğretim	64	26,2
	Yükseköğretim	16	6,6
	Toplam	244	100
Anne Öğretim Durumu	İlköğretim	213	87,3
	Ortaöğretim	25	10,2
	Yükseköğretim	6	2,5
	Toplam	244	100

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre 150’sinin (%61,5) erkek ve 94’ünün (%38,5) bayan oldukları, sınıflara göre 37’si (%15,2) 1. Sınıf, 129’u (%52,9) 2. Sınıf, 28’i (%11,5) 3. Sınıf ve 50’si (%20,5) 4. Sınıf oldukları, öğrenim gördükleri lise türlerine göre 31’i (%12,7) Anadolu Lisesi,

204'ü (%83,6) Genel Lisesi, 4'ü (%1,6) Meslek Lisesi ve 5'i (%2,4) Öğretmen Lisesi'nde öğrenim gördükleri, öğrenim gördükleri liselerin bulunduğu yerleşim birimlerine göre 2'si (%0,8) Köy, 12'si (%4,9) Belde, 118'i (%48,4) İlçe, 75'i (%30,7) Şehir ve 37'si (%15,2) Büyükşehir olduğu, babalarının öğretim düzeyine göre 164'ü (%67,2) İlköğretim, 64'ü (%26,2) Ortaöğretim ve 16'sı (%6,6) olduğu ve annelerinin öğretim düzeyine göre 213'ü (%87,3) İlköğretim, 25'i (%10,2) Ortaöğretim ve 6'sı (%2,5) olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Tutum ölçeği anket maddelerine verilen cevapların ortalama değerleri

Anket Maddesi (n=244)	X	SS
1. Atatürk inkılâbını gençlere okutmak yetmez. "ruh" olarak aşılacak gerekir.	4.06	1.270
2. Atatürk inkılâpları özgün bir medeniyetin ürünüdür.	3.66	1.309
3. Atatürk inkılâpları çağdaşlaşma yolunda dev bir adımdır.	4.14	1.118
4. Atatürk inkılâpları yaşayışına yön veren temel prensipler niteliğindedir.	3.34	1.310
5. Devlet işleyişini düzenleyen kanun ve kurallar laik olmalıdır.	3.45	1.385
6. Çağımızın en iyi yönetim şeklinin Cumhuriyet olduğuna inanıyorum.	4.32	1.053
7. Türk inkılâbının askeri başarıyı tamamlayan önemli bir siyasi zafer olduğuna inanıyorum.	3.97	1.202
8. Laiklik ilkesinin Türkiye Cumhuriyeti anayasasındaki yeri korunmalıdır	3.69	1.355
9. Demokrasi vazgeçilmez bir unsurdur.	4.61	.837
10. Türkiye Cumhuriyetinde herkes kanun önünde eşit olmalıdır.	4.75	.652
11. Cumhuriyet Türk milleti için en uygun rejimdir.	4.39	1.038
12. Erkek ve kızlar ayrı sınıflarda ders görmemelidir.	3.74	1.649
13. Laik devlette devletin dini olmaz.	2.85	1.616
14. Türk dilini konuşmak ve korumak benim için önemlidir.	4.27	1.163
15. Halifeliğin kaldırılmasının Cumhuriyet idaresi için zorunlu olduğuna inanıyorum.	3.82	1.272
16. Türk inkılâbı. Türk toplumunu çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmayı gaye edinmiştir	4.15	1.159
17. Başbakan devleti yönetirken tarafsız ve laik olmalıdır.	3.28	1.425
18. Öğrencilere milli tarih bilinci verilmelidir.	4.44	1.019
19. Atatürk. Türk halkının kendi kendisini idare etmesi için cumhuriyeti kurmuştur.	4.27	1.078

20.Türk milletini çağdaş medeniyetler seviyesine taşımak için çaba sarf etmem gerektiğine inanıyorum.	4.23	1.099
21.Türk inkılâbı kendine özgüdür ve birleştiricidir.	3.32	1.350
22.Laiklik Türkiye cumhuriyetinin temel unsurlarından biridir.	3.98	1.188
23.Tekke ve zaviyelerin kapatılması laiklik ve çağdaşlaşma yolunda gerekli inkılâplardır.	3.75	1.338
24.Soyadı ve kıyafet inkılâpları ile sınıfların ve ayrıcalıklı gurupların oluşması engellenmek istenmiştir	4.08	1.243
25.Günümüzde halifelik kurumuna ihtiyaç yoktur.	3.61	1.411
26.Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olmalıdır.	4.51	1.052
27.Türkiye'de yaşayan ve kendisini Türk kabul eden her insan Türk'tür.	3.84	1.508
28.Atatürk inkılâbı daha önce Türk toplumunda var olan kimliğin geri getirilmesidir.	3.59	1.285
29.Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan gurur duyuyorum.	4.40	1.104
30.Din ve devlet işleri ayrı yürütülmelidir.	3.93	1.402
31.Cumhuriyet idaresi Türk insanının karakterine uygundur.	3.91	1.330
32.Laik devlet yönetimi için halifeliğin kaldırılması gerektiğine inanıyorum.	3.57	1.414
33.Atatürk inkılâbının çağdaş düşünceye ve medeniyete yönelik biçimi olduğuna inanıyorum.	4.06	1.150
34.Atatürk'ün "Ne mutlu Türküm diyene" sözünü benimsiyorum.	3.86	1.488
35.Laiklik dinsizlik anlamına gelmez.	4.23	1.175
36.Türk dilinin okunup yazılmasının kolaylaşması ve öğretim-öğretim işlerinin yaygınlaştırılması için harf inkılâbı gerçekleştirilmiştir.	4.22	1.169
37.Milli hâkimiyet esastır.	4.31	1.122
38.Takvim. saat. ağırlık ve uzunluk ölçüleri ile ilgili inkılâplar Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş dünya ülkelerine uyum sağlaması amacı ile hazırlanmıştır.	4.25	1.183
39.Cumhuriyet idaresini saltanat idaresine tercih ederim.	4.01	1.308
40.Atatürk İnkılâpları Türk milletinin karakterine uygun olarak hazırlanmıştır.	3.77	1.348

Öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılan tutum testi maddelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi konularına yönelik algılamalarının olumlu düzeyde olduğu söylenebilir. Öğretmen

adaylarının maddelere verdikleri cevaplar öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularını sıkı bir şekilde benimsediklerinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu durumun farklı bir sebebi olarak ise araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi öğretmen adayları olması ve ileri dönemde bu dersin öğreticisi niteliğinde görev yapacak olmaları da gösterilebilir. Öğretmen adaylarının Cumhuriyete, Cumhuriyetin getirilerine, demokrasiye olan inançlarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi bağlamında üst düzeyde olduğu görülmektedir.

Buna ek olarak öğretmen adaylarının maddelere verdikleri cevaplar incelenirken sadece “Laik Devlette Devletin Dini Olmaz” ifadesine verdikleri cevapların $X=2.85$ düzeyinde olduğu görülmüştür. Laiklik devlet toplumda ne kadar benimsenirse benimsensin insanlar için inanç her zaman her şeyin önüne geçecek temel bir olgu gibi görünmektedir.

Tablo 4: Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre tutum puanlarının Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılması

Değişken	N	X	ss	Ranklar Ortalaması	Ranklar Toplamı	Z	P
Bayan	150	150.43	26.129	102.10	15314.50	-5.705	.000**
Erkek	94	169.17	19.804	155.06	14575.50		

* $p<0.05$ ** $p<0.01$

Tablo 4’te öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında $p<0.01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularını daha fazla benimsedikleri ve olumlu gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Atatürk İlke ve İnkılâplarının Cumhuriyet Tarihi sürecinde kadın ve erkek eşitliği konusunda çeşitli çalışmalar yapmış olması bu durumun temel nedeni olabilir.

Tablo 5: Öğretmen adaylarının sınıflarına göre tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması

Değişken	N	X±SS	Mean Rank	Chi-Square	P
1. Sınıf	37	152.05±27.82	109.61	4.371	.224
2. Sınıf	129	159.84±26.37	129.95		
3. Sınıf	28	153.14±22.89	105.13		
4. Sınıf	50	158.66±22.63	122.54		

* p<0.05 ** p<0.01

Tablo 5’te öğretmen adaylarının sınıflarına göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin ilköğretim çağından itibaren okullarda okutulması öğrencilerin konuyla ilgili farkındalıklarını erken yaşlarda geliştirtirmiş olabilir. Yüksek öğretim düzeyindeki okullara bu farkındalıkla gelen öğrenciler arasında anlamlı bir görüş farklılığının oluşmamasındaki en önemli etkenlerden biri bu dersin her öğretim kademesinde düzenli olarak okutulması olabilir.

Tablo 6: Öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okul türlerine göre tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması

Değişken	N	X±SS	Mean Rank	Chi-Square	P
Anadolu Lisesi	31	165.23±22.19	143.60	4.653	.199
Genel Lise	204	156.17±25.85	118.30		
Meslek Lisesi	4	160.00±31.99	132.38		
Öğretmen Lisesi	5	169.00±23	155.30		

* p<0.05 ** p<0.01

Tablo 6’da öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okul türlerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Öğrencilerin yüksek öğretime geçmeden önce aldıkları eğitim gerek mesleki tercihi gerek genel yetenek ve kültürleri açısından oldukça önemlidir. Bu anlamda öğrencilerin öğrenim gördükleri liselerin kalitesi bu konularda farklılık yaratabilmektedir. Ancak Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi tüm okullarda

standart bir süre ve içerikle verilmektedir. Bu sebeple öğrencilerin okudukları lise türüne bağlı olarak anlamlı bir farklılığın oluşmaması beklenen bir durumdur.

Tablo 7: Öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okullarının bulunduğu coğrafi alanlara göre tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması

Değişken	N	X±SS	Mean Rank	Chi-Square	P
Köy	2	157.50±7.78	110.00	1.667	.797
Belde	12	165.50±17.25	139.33		
İlçe	118	159.29±24.2	125.89		
İl	75	155.87±26.14	118.44		
Büyükşehir	37	153.49±30.81	115.15		

* p<0.05 ** p<0.01

Tablo 7’de öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okullarının bulunduğu coğrafi alanlara göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 8: Öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması

Değişken	N	X±SS	Mean Rank	Chi-Square	P
İlköğretim	164	155.68±23.83	114.70	7.652	.022
Ortaöğretim	64	163.02±28.95	143.39		
Yükseköğretim	16	156.31±26.62	118.84		

* p<0.05 ** p<0.01

Tablo 8’de öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 9: Öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine tutum puanlarının Kruskal-WallisH testi ile karşılaştırılması

Değişken	N	X±SS	Mean Rank	Chi-Square	P	Fark Olan Gruplar
İlköğretim	213	156.61±25.21	119.03	8.575	.014**	1-2**
Ortaöğretim	25	168.72±26.58	159.56			
Yükseköğretim	6	148.50±24.48	91.42			

* p<0.05 ** p<0.01

Tablo 9'da öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında ilköğretim ve ortaöğretim mezuniyet değişkenine göre p<0.01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark görülürken diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Bireylerin her türlü konudaki algılarının ve görüşlerinin gelişiminde ailelerin eğitim düzeyleri önemli bir değişken olarak gösterilebilir. Bu çalışmada da anne ve babaların eğitim düzeylerine bağlı olarak öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine yönelik tutumları karşılaştırılmıştır. Öğretmen adaylarının derse yönelik tutumlarında anne eğitim düzeylerindeki farklılıklara bağlı olarak anlamlı bir farklılık görülürken. Baba eğitim düzeylerindeki farklılıklara bağlı olarak herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına ve bu sonuçlar ışığında önerilere yer verilmiştir.

I. SONUÇLAR

- 1- Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ilişkin bulgular özetlenmiştir.
- 2- Araştırmanın güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alfa formülü kullanılarak, verilerin güvenilirliği ve geçerliliği için oldukça yüksek bir alfa değeri bulunmuştur.
- 3- Araştırmada elde edilen veriler SPSS 18 for Windows istatistik paket programında değerlendirilmiştir.
- 4- Araştırmada tutum ölçeği ile ilgili güvenilirlik analizi yapıldıktan sonra, tanımlayıcı istatistik ve normallik analizleri yapılmıştır.
- 5- Araştırmada verilerin normal dağılım göstermemelerinden dolayı bağımsız iki grup karşılaştırmalarında tanımlayıcı istatistik ile birlikte non-parametrik testlerden Mann-Whithney U, çoklu grup karşılaştırmalarında ise Kruskal-Wallis H testi ile istatistiksel anlamlılık tespit edilen çoklu gruplara ikili gruplar halinde Mann-Whithney U testleri yapılmıştır.
- 6- Araştırmada öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılan tutum testi maddelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi konularına yönelik algılamalarının olumlu düzeyde olduğu söylenebilir.
- 7- Araştırmada öğretmen adaylarının maddelere verdikleri cevaplar öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularını sıkı bir şekilde benimsediklerinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

- 8- Araştırmada öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında $p<0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularını daha fazla benimsedikleri ve olumlu gördükleri şeklinde yorumlanabilir.
- 9- Araştırmada öğretmen adaylarının sınıflarına göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.
- 10- Araştırmada öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okul türlerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.
- 11- Araştırmada öğretmen adaylarının ortaöğretimde okudukları okullarının bulunduğu coğrafi alanlara göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.
- 12- Araştırmada öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.
- 13- Araştırmada öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında ilköğretim ve ortaöğretim mezuniyet değişkenine göre $p<0.01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark görülürken diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde kullanılan öğretim yöntemleri içinde en çok kullanılanı düz anlatım yöntemidir. En az kullanılan ise drama yöntemidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin de diğer tarih dersleri gibi ezber dersi olarak yorumlanmasına rağmen öğretim elemanları sınıftaki öğrenci sayısının çokluğu, fizikî yetersizlikler, ders saatinin azlığı gibi sebeplerden derste düz anlatım yöntemini ağırlıklı olarak kullanmaya devam etmektedirler. Derste kullanılan öğretim materyalleri içinde en çok kullanılanı ders kitabıdır. Dersin içeriğinin birinci

elden kaynaklarla desteklenmesini sağlayacak arşiv belgeleri derste en az kullanılan öğretim materyalidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi öğrencilerin eğitim-kültür hayatlarında. siyasî fikirlerinin oluşmasında. Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili düşüncelerinin oluşumunda. günümüzü anlamada. ülkemizin geleceği ile ilgili düşüncelerinin oluşumunda ve AB ile ilgili düşüncelerinin şekillenmesinde etkili bir unsur olarak görülmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin genel olarak Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren bireyler yetiştirmeyi hedeflediği düşünüldüğünde bu dersin sahip olduğu içeriğin önemi daha fazla anlaşılabilir. Özellikle son zamanlarda Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi üzerinden yapılan tartışmaların genç nesiller üzerinde derse yönelik olarak olumsuz bir tutum yaratmasından endişe edilmektedir. Ancak bu noktada son 40 yıllık süre içerisinde yapılan işlerin büyük bir etkisinin olduğu söylenebilir. Özellikle ülkenin yaşadığı demokratikleşme süreci. bu sürecin uğramış olduğu aksaklıklar. yaşanan olumsuzlukların özellikle Cumhuriyet Tarihi üzerinden yorumlanması toplumun Cumhuriyete ve Cumhuriyetin getirilerine karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine neden olabilir.

Özellikle dersin bir rejim dersi gibi görülmesi ve algılanması. bu noktada derse siyasi iktidarların müdahalesi. dersin asıl amacına hizmet etmesini engellemektedir. Sürekli tartışılan bir konu olarak gündemde tutulması toplumunda konuyla ilgili fikrine tesir edebilmektedir. Nitekim günümüzde derse yönelik olarak sürekli tutum anketlerinin ve araştırmaların da yürütülmesi bu ifadeyi destekler niteliktedir.

Bu araştırmada elde edilen verilerden hareketle öğretmen adaylarının derse yönelik tutumlarının dersin amacına hizmet edecek düzeyde olması mutluluk vericidir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmen adaylarının derse yönelik olumlu bir tutum sergilemesi ayrıca öğretmen adaylarının ailelerinin de konuyla ilgili bir farkındalık içerisinde olduğunun göstergesi olabilir.

II. ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının , cinsiyeti, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, mezun olunan lise yeri, baba eğitim durumu ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim durumunda anlamlı bir farklılık çıkması bu konuda araştırma yapacak olanlara ışık tutabilir.

Bu araştırma, ölçülen grup (çalışma grubu) açısından genişletilebilir. Bu genişletme sayıca olabileceği gibi, grupların çeşitliliği açısından da olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde gördükleri Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi gibi, yine Eğitim Fakültelerinde başka Anabilim Dalları içinde aynı ölçek kullanılarak ölçme yapmak mümkündür. Bu ölçmeler, birden fazla Anabilim Dalı öğrencilerinin karşılaştırılması ile de olabilir (Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, v.b.). Böylece yapılan aşamalı bir ölçme sayesinde daha kapsamlı ve önemli sonuçlara ulaşılması mümkün olacaktır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin, yine farklı branştaki öğretmenlere uygulanması yoluyla ve bağımsız değişkenlerin sayısı ve kapsamının genişletilmesiyle, öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde gördükleri Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi konusunda önemli ve kapsamlı bulgulara ve sonuçlara ulaşılabilceği düşünülmektedir.

Araştırma Erzincan Üniversitesi ile sınırlandırılmıştır. Bu konuda daha kesin ve genel sonuçlara ulaşabilmek için araştırma Türkiye genelinde de yapılabilir.

V. KAYNAKLAR

ACUN. İsmail (2006). “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Etkili Kullanımı”. Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi (Ed. Yasemin Doğaner). Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Ankara. s. 155

AKBABA. Bülent (2009). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretimine Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi (Gazi Üniversitesi Örneği). TSA/ Yıl:13.S:1.

AKGÜN. Seçil (1990). “Metod”. *Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kolokyumu*. Fırat Havzası Araştırma Merkezi. s. 191-202.

AKGÜN. Seçil (2004). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları.s:13-58.

AKSOY. İlhan (2003). Yükseköğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi Öğretimi.Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

AKSOY. İlhan (2006). “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konularının Yükseköğretimde Öğretimi”. *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi* (Ed. Yasemin Doğaner). Hacettepe Üniversitesi Yayınları. s.63-71.

ALPEREN. Bilal Bülent (2008). Tarih Öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler(Kıdem. Mezuniyet. Okul Türü ve Cinsiyet) Açısından incelenmesi(

Konya Örneği).Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
Ankara.

ASLAN. Erdal (1998). Devrim Tarihi Ders Kitapları. Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları. (Haz: Salih Özbaran). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları. ss.305-321.

ARSLAN. Ali (2005). “İnkılâp Tarihi Derslerinde Başarı Nasıl Sağlanabilir?”. *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum. Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. (Haz. Mehmet Saray-Hüseyin Tosun). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. Ankara. s. 65-71.

ASLANAPA. Oktay (1997). İlk İnkılâp Tarihi Ders Notları. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı. İstanbul.

ATA. Bahri (2006). “İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Taslak Programının Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar” 2006. Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi (Ed. Yasemin Doğaner). Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Ankara. 2006. s.121-129.

AYBARS. Ergün (1990). “Durum Tesbiti”. *Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kolokyumu*. Fırat Havzası Araştırma Merkezi. Elazığ. s:173-182

BIYIKLIOĞLU. Tevfik (1981). Atatürk Anadolu’da. (1919-1921).

CİHAN. Erol (1985). “ Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersleri Hakkında Rapor” I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri. Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Basımevi.

DEMİREL. Ö. (2003). Eğitim Sözlüğü. Ankara: Pegem A Yayıncılık

DEVELİOĞLU. Ferit (1986). Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat. Aydın Kitapevi. Ankara.C.7

DİLEK. Dursun (2001). Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi. Ankara.

DOĞANER. Yasemin (2005). Yüksek Öğretimde Atatürk İlke ve İnkılaplarının Öğretimiyle İlgili Düşünceler. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konuların Öğretimi. Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. Ankara ss.281-286.

DOĞRAMACI. İhsan (1996). (Tarih) Yüksek Öğretim (Yükseköğretimin Gelişimi Üniversite Yönetiminde Özerklik ve Demokrasi).Yeni Türkiye Ansiklopedisi. Yıl:2. S.7. Ankara.

ERDAŞ. Sadık (2006). Atatürk'ten Günümüze Türk İnkılap Tarihi Derslerine Genel Bir Bakış. Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi. Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Ankara.

ERSANLI BEHAR. Büşra (2003). İktidar ve Tarih “ Türkiye’de Resmi Tarih Tezinin Oluşumu” (1929-1937). İstanbul.

ERSANLI BEHAR. Büşra (1992).*İktidar ve Tarih*. Afa Yayınları. İstanbul.

GÜLMEZ. N. (2003). “Üniversiteye Yeni Gelen Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Bilgi Seviyeleri”. Atatürkçü Bakış Dergisi. Güz (4): 29–71

GÜLMEZ. N. (2003). “Üniversite Gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersine Bakışı”. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi. Kasım. 19 (57): 1043–1088

GÜVEN. İsmail (2000). Türkiye 'de Devlet. Eğitim ve İdeoloji. Ankara.

HANİOĞLU. Şükrü (1985). “Atatürk İlkeleri Anabilim Dalı: Kavramlar. Kaynaklar ve Metodoloji Sorunları”. *I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Basımevi. Samsun.

HALICI. Şaduman (2004). Türkiye Devletinin Yapılanmasında Mahmut Esat Bozkurt. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.

HATIPOĞLU. Murat (2004). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları. Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları. Ankara.

İNAN. Afet (1970). Tarihten Bugün’e. İş Bankası Kültür Yay. İstanbul.

İNCEOĞLU. M. (2004). Tutum. Algı. İletişim. Ankara: Kesit Tanıtım Ltd. Şti.

İZGİ. Özkan (1985). Türk İnkılâp Tarihi Derslerinin Metod ve Kaynaklar Açısından İncelenmesi. İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı: Kapsam. Metodoloji ve Yaklaşımlar. *I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*. Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Basımevi. ss.18-23.

KAĞITÇIBAŞI. Ç. (1979). İnsan ve İnsanlar. Sosyal Psikolojiye Giriş. İstanbul: Cem Ofset Matbaacılık.

KALAYCIOĞLU. Ersin (1985). “Bir Siyasal Değer ve Tutum Aktarma Süreci Olarak Atatürk İlkelerinin Öğretimi ve Üniversite”. *I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Basımevi. Samsun. s.29-39.

KAPÇI. Hikmet Zeki (2002). Mustafa Kemal Atatürk ‘te İnkılapçılık Anlayışının Oluşması ve İnkılaplar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.

KİTAPÇI. A. (1997).Yükseköğretim Mevzuatı. İstanbul: Yayımlı Yayıncılık.

KOP K. (1945). Kemal Der. Milli Şefin Söylev ve Demeçleri. Ankara 1945.

KÖÇER. Mehmet DEMİR. Selçuk Beşir (2009). Atatürk İlke ve İnkılâplarına Yönelik Olarak Geliştirilen Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 29. Sayı 3 877 – 887

KÖSTÜKLÜ. Nuri (1991). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi'nin Meseleleri Üzerine Bazı Düşünceler.ATA Dergisi Ayrı Basım. Sayı 1.Konya: Selçuk Üniversitesi.Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi.s:35-42

KRECH. D ve CRUTCHFIELD. R. S. (1980). Sosyal Psikoloji. Çev: Erol Güngör. İstanbul: Ötüken Yayınları.

METİN. C. (2006). “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konularının Ortaöğretimde Öğretimi: Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi”. *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğretimi*. (Ed. Yasemin Doğaner).Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Ankara: 45-56.

MUMCU. Ahmet. (1985). “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Yapılan Yanlışlıklar”. *I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Basımevi. Samsun. s. 45-54.

OZANKAYA. Ö. (1978). *Türk Devrimi ve Yüksek Öğrenim Gençliği*. A.Ü. SBF Yayınları. Ankara.

ÖKE. Mim Kemal (1985).“Atatürk İlkeleri Anabilim Dalı: Kavramlar. Kaynaklar ve Metodoloji Sorunları”. *I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Basımevi. Samsun. s. 13-17.

ÖZTÜRK. Cemil (2005). “İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi”. *İlk ve Orta*

Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. (Haz. Mehmet Saray-Hüseyin Tosun). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. Ankara. s.51-57.

PAMUK. Şevket (2004). “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı”. *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi'nde Yöntem Arayışları.* (Ed. Bahaeddin Yediyıldız vd.). Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Ankara. s.13-58.

PAYKOÇ. Fersun. (1991). Tarih Öğretimi. Eskişehir.

PEKER. Recep (1936). İnkılâp Tarihi Ders Notları. Ankara.

SAFRAN. Mustafa (1998). Tarih Eğitimi ve Öğretimi (Makaleler). Ankara. s.94-96.

SAFRAN. Mustafa (1998). “İnkılâp Tarihi Öğretimine Yaklaşım Sorunları”. *G.Ü.G.E.F. Dergisi.* C.18. Sayı. 3. Ankara. ss. 5-17.

SAFRAN Mustafa (2006). “İnkılâp Tarihi Öğretimine Yaklaşım Sorunları”. *Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler.* Gazi Kitabevi. Ankara. s.99-111.

SARAY. M. - TOSUN. H. (2005). İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

STRADLİNG. Robert (2003). 20.yüzyıl Avrupa Tarihi Nasıl Öğretilmeli.İstanbul, s.12

TANÖR. Bülent. TOPRAK. Zafer. BERKTAY. Halil. (1997). İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl Okutulmalı?. İstanbul. Sarmal Yayınevi.

TAVŞANCIL. E. (2005). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

TBMM Zabıt Ceridesi. C.20. s.7

TC. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi. C.44.S.2087. 25 Mayıs 1981.

TEZBAŞARAN. A. (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara:
Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

TOPRAK. Z. (1997). *“İnkılap Tarihi” dersleri nasıl okutulmalı?* İstanbul:
Sarmal Yayınevi.

TURAN. Şerafettin (2000). İsmet İnönü. Yaşamı, dönemi ve Kişiliği. Bilgi
Yayınları. Ankara.

TÜNAY. Bekir (1987). “Atatürk’ün İnkılapçılık İlkesi” Atatürk Araştırma
Merkezi Dergisi. Temmuz. S.9.C.3.

VELLA. Yosanne (2001). “Yaratıcı Tarih Öğretimi”. Çev: Bahri Ata. Milli
Eğitim Dergisi. Ankara. Sayı: 150. s. 3-5

YILMAZ. M. (2006). *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Türkiye
Cumhuriyeti Tarihi Öğretimi.* (Ed. Yasemin Doğaner). Hacettepe Üniversitesi
Yayınları. Ankara: 3-6.

Ek-1:

ÖĞRENCİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler.

Aşağıda eğitiminiz sırasında yaşadığınız durumlar ile ilgili ifadeler bulacaksınız. Bu durumlara ilişkin her ifadeyi dikkatle okuyun ve kendinize uygun seçeneği işaretleyin.

1. Cinsiyetiniz:

Erkek () Kız ()

2. Sınıf Düzeyiniz:

1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf ()

3. Mezun Olunan Lise Türü

Anadolu Lisesi () Genel Lise () Meslek Lisesi () Öğretmen Lisesi ()

4. Mezun Olunan Lise Yeri

Köy () Belde () İlçe () Şehir () Büyükşehir ()

5. Babanızın Eğitim Durumu:

İlköğretim () Ortaöğretim () Üniversite ()

6. Annenizin Eğitim Durumu:

İlköğretim () Ortaöğretim () Üniversite ()

Ek-2:

ATATÜRK İLKE VE İNKILÂP TARİHİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ	TamamenKatılıyorrum	Katılıyorrum	Kararsızım	Katılmıyorrum	TamamenKatılmıyorrum
1. Atatürk inkılâbını gençlere okutmak yetmez. “ruh” olarak aşılacak gerekir.					
2. Atatürk inkılâpları batı medeniyetinin taklit edilmesinden ibarettir*.					
3. Atatürk inkılâpları çağdaşlaşma yolunda dev bir adımdır.					
4. Atatürk inkılâpları yaşayışına yön veren temel prensipler niteliğindedir.					
5. Devlet işleyişini düzenleyen kanun ve kurallar dini kurallar olmalıdır*.					
6. Çağımızın en iyi yönetim şeklinin Cumhuriyet olduğuna inanıyorum.					
7. Türk inkılâbının askeri başarıyı tamamlayan önemli bir siyasi zafer olduğuna inanıyorum.					
8. Laiklik ilkesi Türkiye Cumhuriyeti anayasasından çıkarılmalıdır*.					
9. Demokrasi vazgeçilmez bir unsurdur.					
10. Türkiye Cumhuriyetinde herkes kanun önünde eşit olmalıdır.					
11. Cumhuriyet Türk milleti için en uygun rejimdir.					
12. Erkek ve kızlar ayrı sınıflarda ders görmemelidir*.					
13. Laik devlette devletin dini olmaz.					
14. Türk dilini konuşmak ve korumak benim için önemlidir.					
15. Halifeliğin kaldırılmasının Cumhuriyet idaresi için zorunlu olduğuna inanıyorum.					
16. Türk inkılâbı. Türk toplumunu çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmayı gaye edinmiştir					
17. Başbakan devleti yönetirken din adamlarına danışmalıdır*.					
18. Öğrencilere milli tarih bilinci verilmelidir.					
19. Atatürk. Türk halkının kendi kendisini idare etmesi için					

cumhuriyeti kurmuştur.					
20. Türk milletini çağdaş medeniyetler seviyesine taşımak için çaba sarf etmem gerektiğine inanıyorum.					
21. Türk inkılabı şekilciliğe özenerek hazırlanmıştır *.					
22. Laiklik Türkiye cumhuriyetinin temel unsurlarından biridir.					
23. Tekke ve zaviyelerin kapatılması laiklik ve çağdaşlaşma yolunda gerekli inkılaplardır.					
24. Soyadı ve kıyafet inkılapları ile sınıfların ve ayrıcalıklı gurupların oluşması engellenmek istenmiştir					
25. Günümüzde halifelik kurumuna ihtiyaç vardır*					
26. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olmalıdır.					
27. Türkiye'de yaşayan ve kendisini Türk kabul eden her insan Türk'tür.					
28. Atatürk inkılabı daha önce Türk toplumunda var olan kimliğin geri getirilmesidir.					
29. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan gurur duyuyorum.					
30. Din ve devlet işleri ayrı yürütülmelidir.					
31. Cumhuriyet idaresi Türk insanının karakterine uygun değildir *					
32. Laik devlet yönetimi için halifeliğin kaldırılması gerektiğine inanıyorum.					
33. Atatürk inkılabının çağdaş düşünceye ve medeniyete yöneliş biçimi olduğuna inanıyorum					
34. Atatürk'ün "Ne mutlu Türküm diyene" sözünü benimsiyorum.					
35. Laiklik dinsizlik anlamına gelmez.					
36. Türk dilinin okunup yazılmasının kolaylaşması ve eğitim-öğretim işlerinin yaygınlaştırılması için harf inkılabı gerçekleştirilmiştir.					
37. Milli hâkimiyet esastır.					
38. Takvim, saat, ağırlık ve uzunluk ölçüleri ile ilgili inkılaplar Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş dünya ülkelerine uyum sağlaması amacı ile hazırlanmıştır.					
39. Saltanat idaresini cumhuriyete tercih ederim*.					
40. Atatürk İnkılapları Türk milletinin karakterine uygun olarak hazırlanmıştır.					

*: *Olumsuz Tutum Cümleleri*

ÖZGEÇMİŞ

Fatih Gülnahar 1985 Erzincan doğdu. İlkokulu Barbaros, Merkez ve Akşemseddin ilkokullarında, ortaokulu Cumhuriyet Ortaokulu'nda, lise öğrenimini Milliyet Anadolu Öğretmen Lisesi'nde tamamladıktan sonra 2008 yılında Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden mezun oldu. Aynı yıl Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü yüksek lisans programına başladı. Çeşitli tarihlerde İhlas Haber Ajansı, Gündem24 Gazetesi ve Erzincan Radyo Televizyon A.Ş.'de gazetecilik yaptı. Fatih Gülnahar gazeteciliğin yanı sıra halen Erzincan Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nde Gençlik Lideri olarak çalışmaktadır.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde pek çok kişinin katkısı ve desteği olmuştur. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında karşılaşılan güçlüklerin asılmasında ve çalışmanın her aşamasında deneyimlerini ve yardımlarını paylasan tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir GÜL'e sonsuz teşekkürlerimi saygı ve sevgilerimi sunarım. Çalışmamla ilgili fikirleri ile bana destek veren, verilerin toplanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen, her türlü yardımlarını ve desteklerini benimle paylasan Sayın Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK'e, Sayın Yrd. Doç. Dr. M. Samet ALTINBİLEK'e, Sayın Yrd. Doç. Dr. Yener ÖZEN'e, Sayın Arş. Gör. İhsan ÜNLÜ'ye, Sayın Arş. Gör. Öztürk AĞIRBAŞ'a ve tez çalışmam sırasında bana her türlü desteği veren sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

Fatih GÜLNAHAR